

**AVOCATUL
POPORULUI**
OMBUDSMAN

RAPORT TEMATIC

**EVALUAREA RESPECTĂRII
DREPTURILOR OMULUI
ÎN PROCESUL DE EXECUTARE
A DOCUMENTELOR
EXECUTORII**

*AUTOR:
IRINA LUPUȘOR,
CONSULTANT NAȚIONAL*

CHIȘINĂU 2021

CUPRINS:

Sumar executiv	3
1. CONSIDERENTE INTRODUCATIVE	4
1.1. SCOPUL ȘI OBIECTIVELE RAPORTULUI	4
1.2. METODOLOGIA CERCETĂRII	4
2. PROCEDURA DE EXECUTARE SILITĂ - REFLECȚII ANALITICE	6
2.1. ANALIZA <i>STATUS QUO</i> ȘI DE IMPACT	6
2.2. PARTICULARITĂȚILE REALIZĂRII PROCEDURII DE EXECUTARE SILITĂ ÎN REPUBLICA MOLDOVA.....	7
2.3. PROTECȚIA DREPTURILOR PĂRȚILOR IMPLICATE ÎN PROCEDURA DE EXECUTARE SILITĂ	7
2.3.1. Constatări generale privind sistemul de garanții pentru debitori și creditorii	7
2.3.2. Constatări privind protecția drepturilor persoanelor vulnerabile - părți ale procedurii de executare.....	19
3. CADRUL LEGAL ȘI REGULATORIU	23
3.1. STANDARDELE INTERNAȚIONALE ȘI CADRUL LEGAL NAȚIONAL.....	23
3.2. EXEMPLE DE BUNE PRACTICI PENTRU PROBLEMELE IDENTIFICATE	34
4. CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI	40
4.1. CONCLUZII.....	40
4.2. RECOMANDĂRI.....	41
BIBLIOGRAFIE	45

Sumar executiv

Prin exercițiul de cercetare și analiză realizat în contextul elaborării *Raportului Tematic: "Evaluarea respectării drepturilor omului în procesul de executare a documentelor executorii"* s-a propus examinarea standardelor de referință internaționale și naționale în domeniu, identificarea practicilor existente, a spectrului de probleme/deficiențe și trasarea pașilor necesari de ordin legal și/sau operațional în contextul îmbunătățirii și perfecționării sistemului de garanții legale inerente unei proceduri de executare echitabile, eficiente și proporționale conforme finalității urmărite la executarea hotărârii judecătorești și rigorilor unui proces echitabil.

În context, s-a pus accent pe rolul fiecărui participant la procedura de executare, în special, în ipoteza unei executări silită, prin a se clarifica dacă se dă dovadă de diligență, deschidere și atitudine pro-activă din partea părților/participanților procedurii de executare. În mod deosebit, s-a urmărit clarificarea momentelor ce țin de prezența sau lipsa unor pârghii suficiente să asigure protecția efectivă a drepturile și libertățile fundamentale ale creditorului și debitorului, astfel încât să nu fie lezate, și ca să se realizeze cu succes procedura de executare.

Astfel, s-au depistat carențe în procesul de inițiere și desfășurare a procedurii de executare silită, fiind invocată (inclusiv de respondenții chestionați online și intervievați) informarea insuficientă/sumară sau neinformarea participanților procedurii de executare de către executorii judecătorești despre măsurile întreprinse și actele procesuale întocmite, despre cheltuielile de executare aferente procedurii de executare și onorariul executorului judecătoresc, despre posibilitățile legale de contestare a actelor executorului judecătoresc în instanța de judecată etc. Totodată, s-a constatat absența unei interpretări uniforme a dispozițiilor legale și a practicilor defectuoase puse în aplicare de unii executori judecătorești, care manifestă "exces de zel" la urmărirea bunurilor¹ debitorului prin aplicarea sechestrului pe bunuri mobile și/sau imobile și prin vânzarea sau administrarea lor silită, prin urmărirea salariului, pensiei, alocațiilor sociale și altor venituri ale debitorului. Și mai gravă este situația când are loc aplicarea sechestrului pe bunurile proprietate comună în devălmășie a ambilor soți și pe bunurile copiilor minori, fără a se ține cont de suma creanței adjudecate/urmărite sau a se recurge la alternative în urmărirea bunurilor și a se asigura respectarea drepturilor participanților la procedura de executare. Problemele și deficiențele identificate sunt de o sensibilitate particulară atunci când vorbim despre procedura de executare a documentelor executorii în regiunea transnistreană a Republicii Moldova, unde efectiv executorii judecătorești nu-și pot exercita atribuțiile.

Lacunele identificate la nivel legislativ și practic ce condiționează dificultăți în respectarea drepturilor și libertăților creditorului și debitorului, a altor participanți la procedura de executare (prin a se ține cont de impactul măsurilor dispuse asupra categoriilor vulnerabile) și generează impedimente executorilor judecătorești în procesul de executare silită, pot fi remediate prin implementarea graduală a recomandărilor propuse în finalul raportului. Recomandările sunt adresate actorilor vizați și/sau implicați direct sau indirect în procesul de executare a documentelor executorii și, nu în ultimul rând, au scopul de a consolida eficiența serviciilor prestate și calitatea sistemului de executare din Republica Moldova, asigurând transparența efectivă a acestuia.

---

¹ A se vedea dezvoltat conceptul "bunuri" în Ghidul privind art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenția Europeană a Drepturilor Omului - Protecția proprietății, Consiliul Europei/Curtea Europeană a Drepturilor Omului, 2020, p. 7-11; https://www.echr.coe.int/Documents/Guide_Art_1_Protocol_1_ROM.pdf

1. CONSIDERENTE INTRODUCATIVE

1.1. SCOPUL ȘI OBIECTIVELE RAPORTULUI

Scopul inițial: de a stabili nivelul de respectare a drepturilor omului, în speță, a părților implicate în procesul de executare silită, prin identificarea mecanismelor legale defectuoase, a impedimentelor/lacunelor legislative/regulatorii sau a practicilor negative admise în procesul de executare silită care împiedică realizarea executării silite în deplină conformitate cu standardele internaționale/regionale consacrate în domeniul drepturilor și libertăților omului.

Scopul final: perfecționarea cadrului legal/regulator, instituțional și a practicilor existente la standardele internaționale/regionale relevante în vederea asigurării unei abordări echidistante din perspectiva drepturilor, libertăților și garanțiilor părților implicate în procedura de executare, asigurării eficiente a acestora, pe de parte, și a eficientizării procedurilor de interacțiune și comunicare ale executorilor judecătorești cu părțile vizate/implicate de/în procesul de executare a documentelor executorii, îmbunătățirii performanței, responsabilizării acestora, pe de altă parte. O atenție sporită urmează să se acorde respectării drepturilor, garanțiilor minorilor și persoanelor vulnerabile (persoane în etate; persoane aflate în custodia statului; persoane cu dizabilități; minorități etc.) implicate/vizate în/de procedura de executare silită.

Obiectivele urmărite:

- Identificare problemelor sistemice cu care se confruntă părțile implicate în procesul de executare silită a documentelor executorii, prin care se pune în pericol asigurarea unei protecții eficiente a drepturilor și libertăților omului. Problemele pot viza:
  - Lacune legale/regulatorii.
  - Practici defectuoase/negative (în contextul competenței teritorial-administrative).
- Formularea de recomandări pragmatic ancorate de perspectivă imediată, medie sau de lungă durată autorităților publice responsabile de asigurarea executării silite, atât pe filiera de perfecționare a cadrului legal/regulator, cât și a celui operațional de punere în aplicare a dispozițiilor legale. Acestea pot lua forma de:
  - Strategii fiabile privind îmbunătățirea cadrului legislativ, a mecanismelor legale implementate în procesul de executare silită prin care să permită realizarea neafectată/condiționată de careva impedimente a inițierii, desfășurării și finalizării executării silite de către executorul judecătoreesc.
  - Acțiuni necesare a fi implementate, în special, de executorii judecătorești întru înlăturarea practicilor negative și minimizarea riscurilor ce apar în procesul de executare silită.

1.2. METODOLOGIA CERCETĂRII

Acest capitol relevă metodologia utilizată la efectuarea raportului, designul cercetării și analizei realizate fiind centrat pe identificarea sistemului de protecție a drepturilor și libertăților părților procedurii de executare silită în vigoare, fiind raportat la practicile existente (bune sau defectuoase, după caz), din perspectiva îmbunătățirii și eficientizării mecanismelor procesului de executare silită în Republica Moldova.

Studierea obiectului raportului s-a realizat prin a se utiliza o paletă largă de instrumente atât calitative, cât și cantitative de cercetare și de colectare a datelor, precum:

- analiza standardelor legale internaționale, inclusiv a jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului (CtEDO), a practicilor altor state, studiilor relevante în domeniu;
- analiza legislației naționale și a cadrului conex;
- analiza practicii naționale, inclusiv a practicii Colegiului Disciplinar al Executorilor Judecătorești, a altor organe similare sau quasi-similare ale altor profesii legale;
- elaborarea chestionarelor de evaluare: 5 chestionare distincte - (1) pentru avocați, (2) debitori, (3) creditor, (4) executori judecătorești, (5) organul profesional al executorilor judecătorești (Uniunea Națională a Executorilor Judecătorești din Republica Moldova/UNEJ);
- elaborarea întrebărilor pentru interviuri;
- aplicarea online a chestionarelor;
- desfășurarea interviurilor semi-structurate.

Pornind de la faptul că, nu există un număr standard de persoane care trebuie să fie intervievate în cadrul unui studiu calitativ, de regulă, acesta implicând un număr mic de participanți care totuși trebuie să se asigure diversitatea respondenților, s-a reușit cu suportul UNEJ de a chestiona 14 respondenți (4 - executori judecătorești, creditor - 3 persoane fizice, debitori - 3 persoane fizice, 3 avocați). Totodată, au fost realizate 2 întrevederi/ședințe lucrative și 3 interviuri/sesiuni de discuții cu prezență fizică și online (cu reprezentanții Oficiului Avocatului Poporului, ai UNEJ și din cadrul Universității de Stat din Moldova/Facultatea de Drept.² Durata interviului a fost între 45 și 75 minute.

Constatările ce au rezultat în urma cercetării și analizei realizate au servit drept punct de reper în elucidarea deficiențelor existente, formularea de concluzii și, după caz, de propuneri și recomandări în vederea implementării standardelor consacrate în practica națională în domeniul executării silită. Recomandările formulate țin cont de particularitățile problemelor abordate, de specificul potențialelor intervenții de natură legislativă sau de aplicare practică identificare, precum și de vulnerabilitățile anumitor categorii de participanți ai procedurii de executare silită.

---

² Din 28 și 29 septembrie 2021, 01, 29 octombrie și 16 noiembrie 2021.

2. PROCEDURA DE EXECUTARE SILITĂ - REFLECȚII ANALITICE

2.1. ANALIZA STATUS QUO ȘI DE IMPACT

Republica Moldova a înregistrat schimbări cardinale în sistemul de executare în anul 2010, odată cu adoptarea Legii privind executorii judecătorești³ și introducerea institutului executorilor judecătorești privați. Pe lângă stabilirea principiilor autoadministrării profesiei executorilor judecătorești, a statutului, sarcinilor și responsabilităților acestora, sunt reglementate serviciile prestate de executorii judecătorești, care se dovedesc a fi destul de complexe și cu impact imediat și de lungă durată pentru părțile procedurii de executare silită. Atribuțiile executorilor judecătorești sunt reglementate inclusiv de Codul de executare,⁴ Codul de procedură civilă,⁵ precum și de alte acte legislative și normative conexe, oscilând între procedurile de constatare a faptelor și stărilor de fapt, de comunicare a actelor, de organizare a licitațiilor pentru vânzarea bunurilor gajate/ipotecate, de recuperare amiabilă a datoriilor, cât și de conciliere prejudiciară a părților.⁶ Totodată, cadrul legislativ și regulatoriu dispune supravegherea activității executorilor judecătorești, vizând îndeplinirea obligațiilor profesionale ce le revin și respectarea eticii profesionale⁷ astfel încât să se asigure o executare promptă (sau cel puțin într-un termen rezonabil⁸), echitabilă, eficientă și proporțională.

În pofida unei dinamici pozitive în îmbunătățirea activității executorilor judecătorești, realitățile din practică denotă o înțelegere și interpretare nu întocmai unitară a dispozițiilor legale care reglementează executarea silită, regretabil fiind reclamate pretinse abuzuri sau omisiuni din partea executorilor judecătorești în cadrul procedurii de executare silită.⁹ Obiectiv admitem că și în ipoteza conformării stricte dispozițiilor legale, prin a se realiza procedura de executare silită de pe poziția garantării drepturilor și libertăților debitorului și creditorului, una dintre părți dacă nu chiar ambele ar putea manifesta careva nemulțumiri pe parcursul sau odată cu finalizarea procedurii de executare. În asemenea circumstanțe, este imperioasă clarificarea dispozițiilor ambigue sau incomplete, precum și a practicilor legale admise sau nu în contextul creării unei jurisprudențe execuționale unitare. Nu neapărat vorbim doar despre rolul activ al executorului judecătoresc în acest sens, eforturi conjugate sunt cerute din partea tuturor actorilor cu potențial de impact decisiv și pragmatic: de ex. a Ministerului Justiției, UNEJ când se propun modificări

³ Legea nr. 113 din 17 iunie 2010, republicată, cu modificările/completările ulterioare; accesată la 16 noiembrie 2021: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=110342&lang=ro#

⁴ Cod nr. 443 din 24 decembrie 2004, republicat, modificat și completat; accesat la 16 noiembrie 2021: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=128195&lang=ro#

⁵ Cod nr. 225 din 30 mai 2003, republicat, modificat și completat; accesat la 16 noiembrie 2021: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=126005&lang=ro#

⁶ Ghid de bune practici și standarde profesionale pentru executorii judecătorești, lucrare elaborată grație suportului acordat de Programul de Vecinătate Estică al Uniunii Europene pentru Republica Moldova "Sprijin acordat sistemului de executare, probațiune și reabilitare în Moldova", 2016, editor coordonator Eugeniu Hurubă.

⁷ A se vedea inclusiv în Studiul privind standardele etice prevăzute de codul deontologic al executorului judecătoresc, elaborat în cadrul realizării acțiunii 3.2.6. din Planul de Acțiuni pentru implementarea Strategiei de reformă a sectorului justiției pentru anii 2011-2016, realizat de Svetlana Chesari, Chișinău, 2015; accesat la 16 noiembrie 2021:

http://justice.gov.md/public/files/file/studii/studii_srsj/2015/STUDIU_PILON_3.pdf

⁸ Hotărârea CtEDO în cauza *Mihailov c. Republicii Moldova* din 29 iunie 2021 (cererea nr. 53209/12); <http://agent.gov.md/wp-content/uploads/2021/08/MIHAILOV-v.-MDA-hotarare-RO.pdf>

⁹ Din notele informative puse la dispoziție de Oficiului Avocatului Poporului.

de cadru legal și însăși părțile când succesul executării silită este direct proporțional conduitei manifestate de acestea.

Astfel, anumite probleme sistemice - de cluster - identificate în domeniu, în urma analizei *status quo*, derivă din acțiunile etapizate conexe unei proceduri de executare cu toate particularitățile pe care le antrenează aceasta, acțiuni care sunt examinate mai jos, în capitolele ce urmează, prin a se reflecta asupra legalității, eficienței, proporționalității lor și echilibrării sarcinii puse pe seama executorului judecătoresc, a părților procedurii de executare silită și a altor autorități/entități/persoane implicate sau vizate de executarea silită.

2.2. PARTICULARITĂȚILE REALIZĂRII PROCEDURII DE EXECUTARE SILITĂ ÎN REPUBLICA MOLDOVA

Procedura de executare are sarcina de a contribui la realizarea drepturilor creditorilor recunoscute printr-un document executoriu prezentat spre executare, în modul stabilit de lege (art. 1 din Codul de executare). La rândul său, executarea silită reprezintă un ansamblu de măsuri, prin care creditorul realizează, prin intermediul executorului judecătoresc, cu concursul organelor de stat abilitate, drepturile sale, recunoscute printr-un document executoriu, dacă debitorul nu-și îndeplinește benevol obligațiile. Prin urmare, executarea silită începe prin sesizarea executorului judecătoresc în condițiile legii și se efectuează prin orice formă prevăzută de legislație, simultan sau succesiv, până la realizarea dreptului recunoscut prin documentul executoriu, până la achitarea dobânzilor, a penalităților sau a altor sume, acordate potrivit legii, precum și a cheltuielilor de executare. Executarea silită se efectuează în baza unui titlu executoriu sau a unui alt document care, potrivit Codului de executare, este document executoriu (art. 10 din Codul de executare).

Părțile vizate sau implicate trebuie să poată iniția cu ușurință procedura de executare, orice acțiune îndreptată spre amânarea/suspendarea executorii fiind admisă doar în condițiile legii. Procedura de executare asigură garanții legale inerente unui proces echitabil, inclusiv în cazul tergiversării executării și/sau neexecutării, despăgubiri adjudecate pentru compensarea pierderilor și/sau daunelor nepatrimoniale. Competența executorului judecătoresc, modalitatea și condițiile de executare silită a documentelor executorii, cheltuielile pe care le implică procedura de executare, precum și drepturile și obligațiile participanților la procedura de executare sunt amplu reglementate în legislația națională.

2.3. PROTECȚIA DREPTURILOR PĂRȚILOR IMPLICATE ÎN PROCEDURA DE EXECUTARE SILITĂ

2.3.1. Constatări generale privind sistemul de garanții pentru debitori și creditori

Procedura de executare reprezintă instrumentul pus la dispoziție de stat pentru impunerea respectării actelor judecătorești și asigurarea realizării drepturilor creditorilor. Prin urmare, eminentă procedura de executare constituie o activitate orientată și menită să corespundă interesului legal al creditorului. Acest lucru este expres și imperativ indicat în mai multe norme legale inserate în Codul de executare. Reținem printre acestea:

Articolul 1 din Codul de executare “Procedura de executare **are sarcina de a contribui la realizarea drepturilor creditorilor recunoscute printr-un document executoriu** prezentat spre executare, în modul stabilit de lege.”

Articolul 10 “Executarea silită reprezintă un ansamblu de măsuri, prevăzute de prezentul cod, prin care **creditorul realizează, prin intermediul executorului judecătoresc, cu concursul organelor de stat abilitate, drepturile sale, recunoscute printr-un document executoriu**, dacă debitorul nu-și îndeplinește benevol obligațiile.”

Articolul 76 “Executorul judecătoresc poate amâna executarea la cererea unei părți sau din oficiu, ținând cont de **interesele primordiale ale creditorului**, cu înștiințarea părților în modul stabilit de prezentul cod.”

Astfel, cadrul normativ în mod neechivoc indică care este sarcina procedurii de executare. Totuși, legiuitorul a asigurat prin dispozițiile legale din Codul de executare și un sistem de garanții de care beneficiază debitorul, pentru a se asigura că pe durata executării silită acestuia i se va aduce atingere drepturilor lui doar în măsura necesară și justificată pentru executarea conformă a hotărârii judecătorești. Or, o executare silită care nu ar aduce în nici un mod atingere drepturilor debitorului nu poate exista, prin definiție. Din cele enunțate deducem că sarcina legiuitorului este de a asigura un just echilibru între drepturile și interesele legale ale creditorului (confirmate și impuse prin act judecătoresc) și drepturile debitorului, legal prevăzute.

Analizând dispozițiile cadrului normativ prin prisma asigurării acestui echilibru, constatăm că legislația națională este una suficient de echitabilă în acest sens. Deci, drepturile și interesele legitime ale debitorilor sunt asigurate și protejate de normele reproduse mai jos, clasificate în funcție de dreptul ocrotit:

- dreptul de a fi informat - art. 44, art. 60 alin. (3) din Codul de executare;
- dreptul de a negocia/modifica condițiile de executare - art. 4, art. 27 alin. (4) și art. 44 alin. (2) din Codul de executare;
- dreptul de a beneficia de protecția de urmărire a unor bunuri - art. 89-90 din Codul de executare;
- dreptul de opoziție la acțiunile/inacțiunile executorului judecătoresc - art. 9, art. 161-164 CE și multe altele din Codul de executare;
- dreptul de a-și expune considerentele/solicitările - art. 44 din Codul de executare;
- dreptul la locuință - art. 90, art. 94 și art. 147 din Codul de executare;
- dreptul de a executa hotărârea judecătorească cu costuri minime - art. 60 alin. (3) din Codul de executare;
- dreptul de a recuza executorul judecătoresc - art. 34 din Codul de executare;
- dreptul la interpret - art. 53 din Codul de executare;
- dreptul la tratament egal și nediscriminatoriu - art. 3 din Codul de executare;
- dreptul la beneficiul prescripției termenului de executare - art. 18 alin. (1) din Codul de executare;
- dreptul de a nu fi urmărit de mai mulți executori judecătorești - art. 30 alin. (3), art. 31 din Codul de executare;
- dreptul de a fi reprezentat în procedura de executare - art. 48, art. 52 din Codul de executare;
- dreptul la proceduri de executare transparente - art. 54, art. 56 și art. 58 din Codul de executare și altele.

Această analiză denotă elocvent că legislația națională conține suficiente și echilibrate mecanisme de asigurare a respectării drepturilor ambelor părți ale procedurii de executare.

- Totuși, sondajele și interviurile efectuate pe parcursul elaborării prezentului raport au indicat că există în practică anumite decalaje și derapări de la echilibrul dispus de cadrul normativ. Sintetizând constatările din interviuri și chestionare, cauzele majore ale acestor derapaje ar fi următoarele:
- atitudinile neglijente sau, în unele cazuri, abuzive, ale executorilor judecătorești/personalului angajat de aceștia față de obligațiile lor profesionale și procedurale;
- cunoașterea insuficientă de către părțile procedurii de executare a drepturilor și obligațiilor lor;
- utilizarea cu rea-credință de către una dintre părțile procedurii de executare a drepturilor sale în detrimentul intereselor legitime ale celeilalte părți;
- circumstanțele socio-economice obiectiv existente, ale căror consecințe depășesc competența executorilor judecătorești.

În subcapitolele ce urmează vom analiza mai în detaliu aspectele enunțate mai sus, iar în finalul prezentului raport vom insera concluzii și recomandări pentru problemele identificate.

În continuare vom analiza mai în detaliu anumite fațete ale drepturilor/garanțiilor acestora aplicabile părților procedurii de executare.

❖ **Comunicarea actelor și limba procedurii de executare**

Chiar dacă cadrul normativ prevede mai multe modalități de comunicare a actelor executorului judecătoresc, atât părțile procedurii de executare, cât și executorii judecătorești consideră că modalitățile actuale de comunicare sunt ineficiente.

Părțile procedurii de executare, în special debitorii, invocă că nu sunt informați despre inițierea procedurii de executare silită, cu oferirea posibilității de achitare benevolă a datoriilor și necesitatea asigurării acțiunii contrar dispozițiilor art. 44 lit. a) din Codul de executare, că acestora nu le sunt comunicate actele de executare (privind intentarea, amânarea, suspendarea sau încetarea executării silite), că fiind plecați peste hotare nu cunosc că în privința lor sunt pornite proceduri de executare, că află de la bancă că le sunt sechestrate mijloacele bănești etc. O altă problemă reclamată ține de informarea tardivă a debitorului despre inițierea procedurii de executare silită contrar dispozițiilor art. 60 din Codul de executare, ceea ce duce la scurgerea termenelor și acumularea artificială a datoriilor.

Comunicarea efectivă realizată va permite debitorului să comunice executorului judecătoresc sursele financiare disponibile, să se ajungă la o înțelegere cu privire la stabilirea unui grafic individualizat de achitare a datoriei sau să se concretizeze dacă aceste surse financiare sunt pasibile de urmărit și astfel să minimalizeze contestarea actelor executorului judecătoresc în instanțele de judecată.¹⁰

Articolul 67 din Codul de executare reglementează expedierea și înmânarea actelor executorului judecătoresc, prin a oferi alternative de comunicare atât nemijlocit destinatarului (prin poștă, cu scrisoare recomandată și cu aviz de primire, sau prin orice alt mijloc care să asigure transmiterea textului cuprins în act și confirmarea primirii lui (telegramă, fax, email etc.) ori se înmânează personal destinatarului), cât și în absența acestuia unor potențiale categorii de

---

¹⁰ Din notele informative puse la dispoziție de Oficiului Avocatului Poporului.

persoane (unui membru adult al familiei lui, rudelor, afinilor acestuia sau unei persoane care locuiește cu destinatarul, unei persoane cu funcție de răspundere din primărie sau președintelui asociației locatarilor de la domiciliul destinata). În același timp, art. 68 din Codul de executare dispune obligația părților de a comunica schimbarea domiciliului ori a sediului.

Executorii judecătorești consideră că randamentul expedierii prin poștă a actelor este scăzut, la fel ca și comunicarea actelor prin intermediul Monitorului Oficial al Republicii Moldova. În plus, acest modalități de comunicare sunt destul de costisitoare. Astfel, în mediu, un birou al executorului judecătoresc cheltuie lunar circa 7 mii lei pentru expedierea actelor prin ÎS Poșta Moldovei. Costul mediu al unui anunț/comunicări în Monitorul Oficial este de 350 lei, iar în cazul anunțurilor privind vânzarea bunului poate depăși și 1000 lei.

În opinia organului profesional (UNEJ) și a executorilor judecătorești cea mai puțin eficientă metodă de comunicare este și cea mai costisitoare - Monitorul Oficial.

Executorii judecătorești afirmă că circa 70% din actele expediate prin poștă sunt restituite cu mențiunea “nereclamat” sau “plecat”. Motivele sunt exodul persoanelor din țară, dar și lipsa dorinței de a ridica de la oficiul poștal actele, considerând că în acest mod s-ar “feri” de executarea obligațiilor.

O altă constatare privind procedura de notificare și comunicare a actelor de executare vizează prezența unor modele tipizate pentru documentele emise de executorii judecătorești, unde sunt stabilite inclusiv drepturile și obligațiile debitorului, în special, pe partea ce ține de executarea benevolă în decurs de 15 zile (a se vedea art. 60 alin. (3) din Codul de executare). Potrivit UNEJ, aceste modele tipizate au fost elaborate de Consiliu și recomandate spre utilizare executorilor judecătorești, fiind disponibile și în sistemul electronic de evidență și gestionare a documentelor executorii. Totuși, aceste formulare-tip unificate încărcate în sistem și puse la dispoziția fiecărui executor judecătoresc nu sunt obligatorii, ci cu titlu de recomandare după cum am menționat.

Prin urmare, trebuie să fie conciliate două momente esențiale - **notificarea/informarea** propriu-zisă a debitorului în termeni proximi (în cel mult 3 zile de la emitere), prin a se ține cont de faptul că termenul pentru executarea benevolă începe a curge din momentul comunicării debitorului a încheierii cu privire la intentarea procedurii de executare (același art. 60 alin. (3) din Codul de executare), și - **certificarea notificării/informării** debitorului, și anume, până unde se răsfrânge această obligație asupra executorului (ce acțiuni/măsuri trebuie întreprinse de acesta) întrucât pretinsa lipsa de informare a debitorilor privind intentarea procedurii de executare adeseori pică testul diligenței, dat fiind că în mod obiectiv, în marea majoritate a cazurilor, debitorul este la curent cu privire la existența unui document executoriu emis în privința sa.

Această sarcină trebuie balansată astfel încât să se ofere debitorului acel termen de achitare benevolă a datoriilor și, totodată, să se asigure și drepturile creditorului prin a nu se tergiversa deliberat procedura de executare; ținând cont și de costurile aferente care vor crește exponențial și vor fi suplimentar încasate în contextul procedurii de executare.

Așadar, situația constatată denotă clar că se impune identificarea unor modalități noi de comunicare a actelor - mai eficiente, mai flexibile și mai ieftine.

Totodată, în albia dreptului constituțional prevăzut de art. 13 (*Limba de stat, funcționarea celorlalte limbi*), art. 16 (*Egalitatea*) și art. 118 (*Limba de procedură și dreptul la interpret*),¹¹

¹¹ A se vedea Constituția Republicii Moldova nr. 1 din 29 iulie 1994, republicată, cu modificările/completările ulterioare; https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=111918&lang=ro

urmează a fi îmbunătățit mecanismul de acordare a serviciilor de traducere în activitatea executorilor judecătorești prin instituirea de birouri regionale de interpreți/traducători de exemplu la nivelul instanțelor de judecată și/sau contractarea birourilor existente, fiind asigurat un număr optim disponibil de interpreți/traducători. În condițiile pandemice și din considerente pragmatice de eficientizare a prestării de servicii de interpretare/traducere este fezabilă instituirea mecanismului de acordare a serviciilor de traducere în procesele judiciare prin sistemul de videoconferințe.

❖ Lacunele în comunicarea/schimbul de informații cu agenții constatori

Numeroasele plângeri recepționate atât de Oficiul Avocatului Poporului, cât și de UNEJ indică asupra faptului că în practică se atestă extrem de multe situații când sunt transmise către executorii judecătorești spre executare silită decizii contravenționale de aplicare a amenzilor, care se dovedesc a fi achitate înainte de transmiterea lor spre executare.

Același lucru îl confirm executorii judecătorești, dar și informația de pe portalul instanțelor judecătorești. Astfel, accesând pagina web a Curții de Apel Chișinău¹² constatăm că în perioada 01.09-01.10.2021 (30 de zile) au fost înregistrate **41 de cereri** depuse de Serviciul Fiscal de Stat (SFS) pentru contestarea actelor executorului judecătorec, acestea fiind rezultate din refuzul executorului judecătorec de a primi spre executare documente executorii privind încasarea sumelor în beneficiul statului. În cea mai mare parte, acestea se referă anume la amenzi contravenționale, deseori achitate anterior expedierii spre executare.

Potrivit organului profesional, registrul debitorilor, la care face referire art. 315 din Codul de executare nu există. Prin urmare, aplicarea mecanismului de verificare a faptului achitării amenzii prevăzută de cadrul normativ nu este posibilă. Totodată, executorii judecătorești au comunicat că aceștia au acces la baza de date deținută de SFS, în calitate de creditor al amenzilor încasate, în care odată cu parvenirea deciziei contravenționale, pot verifica achitarea amenzii. Însă, deseori, informația din această bază (Sistemul informațional al SFS) este eronată sau reflectată cu multă întârziere, fapt care duce la situația că este intentată procedura de executare, iar ulterior se stabilește că amenda a fost deja achitată.

În cazul când contravenientul reacționează rapid la citația executorului judecătorec și semnaleză că amenda a fost achitată, situația se remediază relativ rapid și ușor, mai grave sunt cazurile când acest lucru devine cunoscut executorului judecătorec mai târziu și se face deja încasarea sumei sau se aplică mai multe măsuri de asigurare a executării. În această situație cetățenilor le sunt încălcate drepturile și ei sunt supuși unor proceduri suplimentare pentru a-și readuce situația la normal. Aceste cazuri provoacă deranjuri și executorilor judecătorești, cauzând cheltuieli de resurse - umane și financiare - inutile, precum și plângeri sau sesizări la organul disciplinar.

În viziunea executorilor judecătorești și a UNEJ situația urmează a fi remediată prin implementarea aceluși mecanism prevăzut deocamdată în abstract de Codul de executare - când orice plată făcută pe o decizie contravențională să fie văzută în timp real și să fie accesibilă pentru verificare executorului judecătorec și autorității care pune în executare documentul executoriu.

Se pare că există curențe serioase în modul în care statul (prin SFS) își organizează evidența încasărilor din amenzi contravenționale. Or, SFS, în calitate de creditor pe documentele executorii de încasare în beneficiul statului (conform art. 43 din Codul de executare), ar trebui să țină evidența riguroasă a încasărilor și să identifice mecanisme care să excludă punerea în

¹² https://cac.instante.justice.md/ro/pending-dossiers?dossier_name=serviciul%20fiscal%20&dossier_type=Any&apply_filter=1

executare a unor documente executorii deja achitate de cetățeni sau, cel puțin, să ofere astfel de instrumente executorilor judecătorești.

Totuși, există situații în care executorii judecătorești în pofida confirmării de către debitor a achitării amenzii, tergiversează sau evită să ridice măsurile de asigurare a executării, chiar dacă acest lucru este dispus de instanța de judecată.

Astfel, analizând textul deciziei Colegiului Disciplinar nr. 1/756Dfa din 14 decembrie 2020,¹³ constatăm că autoarea sesizării s-a plâns Colegiului precum că executorul judecătoresc a evitat pe durata unei perioade de 11 luni să ridice măsurile asigurătorii aplicate, chiar dacă exista o hotărâre judecătorească în acest sens. Prin urmare, pct. 61 din decizie, Colegiul constată următoarele: *“Aplicarea neuniformă de către executorii judecătorești a prevederilor legale imperativ reglementate, generează apariția petițiilor privind abaterile și omisiunile admise de către aceștia la urmărirea salariilor sau veniturilor debitorilor. La caz, ignorarea de către executorul judecătoresc a prevederilor legale și aplicarea măsurilor de asigurare în privința soției debitorului, refuzul anulării măsurilor de asigurare în baza încheierii judecătorești irevocabile, sau anulării abia peste șase luni din momentul recepționării primei cereri și după mai bine de 11 luni din momentul devenirii irevocabile a încheierii judecătorești, a avut ca și consecință nu doar încălcarea drepturilor soției debitorului în procedura de executare, aceasta neavând nicio calitate, ori nu a fost atrasă în nicio calitate și nici nu a fost informată despre aplicarea măsurilor de asigurare în privința acesteia, prin urmare a fost încălcat dreptul acesteia de a beneficia de veniturile sale, în afara oricăror urmăriri”*.

Pe acest caz Colegiul Disciplinar a dispus aplicarea sancțiunii de retragere a licenței.

Din cele constatate, pare evidentă necesitatea automatizării schimbului de informații referitor la plățile făcute de contravenienți. Or, anume aceste categorii de plăți provoacă cele mai multe nemulțumiri referitor la intentarea procedurii de executare după achitarea amenzii. Acest fapt se explică prin diversitatea modalităților de achitare a amenzilor - către agentul constatator, prin oficiile poștale, la instituțiile financiar-bancare, terminale de plată, plăți on-line etc.

Diversitatea constatată facilitează posibilitatea achitării în condiții confortabile de loc și de timp, însă are dezavantajul de a împovăra, chiar face dificilă, consolidarea într-o singură sursă a informațiilor privind plata efectuată. În acest sens, s-ar putea examina oportunitatea reglementării obligativității achitării amenzilor/plăților către bugetul de stat printr-o modalitate unică - de exemplu - mPay. Opțiunea respectivă ar avea ca efect cumularea operativă, practic instanță, a informației privind efectuarea plății într-o singură sursă, ușor verificabilă atât pentru SFS, ca și creditor, cât și pentru executorul judecătoresc. În plus, această modalitate de plată ar intensifica utilizarea platformelor guvernamentale și, ca efect, valorificarea deplinului potențial al acestora. Drept alternativă ar servi crearea aceluși registru de evidență cu un funcțional eficient la care face trimitere în art. 315 din Codul de executare.

❖ Consecutivitatea urmăririi bunurilor

Nici chestionarele recepționate în urma efectuării sondajului între debitori și creditori, nici informațiile oferite de organul profesional nu indică asupra unor carențe grave în respectarea consecutivității urmăririi bunurilor sau ca aceasta ar fi drept o problemă esențială în interacțiunea lor cu executorul judecătoresc.

Totuși, organul profesional a menționat că în cazurile în care se ajunge la urmărirea imobilului în care domiciliază debitorul, situația se agravează și sunt depuse plângeri, sesizări

¹³ <https://unej.md/dox/decizii/1074.pdf>

etc. Potrivit UNEJ, în majoritatea cazurilor dezacordul cu acțiunile executorului judecătoresc legate de urmărirea imobilului-domiciliu are un sorginte emoțional - or, pierderea casei este întotdeauna dureroasă, fie din rațiuni sentimentale, fie, de cele mai dese ori, din rațiuni ce țin strict de stabilitatea și siguranța unui loc de trai, fiind afectată calitatea vieții debitorului și, de cele mai dese ori, a familiei acestuia în ansamblu. O altă deficiență identificată vizează valoarea bunului, mai exact valoarea stabilită prin raportul de evaluare. În acest sens, organul profesional consideră că problemele aferente urmării bunurilor pot să derive în unele situații din insuficienta transparență la stabilirea valorii lor și a procedurii de vânzare, nu și a consecutivității urmării bunurilor.

Totodată, ținem să menționăm că anumite constatări obținute în urma chestionării și interviurilor realizate nu neapărat reflectă realitatea în mod absolut. Or, semne de întrebare ridică procedurile de executare silită în care urmărirea bunurilor debitorului se face de o manieră abuzivă. În asemenea situații, când consecutivitate urmării bunurilor este indicată de executorul judecătoresc, acesta alege calea cea mai ușoară, de ex. prin a aplica sechestrul pe toate sursele de venit ale debitorului, printre care și cardurile bancare, care deseori sunt carduri/conturi bancare care potrivit dispozițiilor art. 110 din Codul de executare nu pot fi urmărite. În rapoartele sale anuale Avocatul Poporului a indicat în nenumărate rânduri asupra necesității soluționării practicii defectuoasă.¹⁴

În acest sens, menționăm că modificările și completările aduse Codului de executare prin Legea nr. 132 din 07 octombrie 2021¹⁵ contribuie la fortificarea garanțiilor respectării drepturilor debitorilor la exceptarea de la urmărirea unor venituri.

Ne referim deci la alin. (2) al art. 110 din Codul de executare (în redacția legii menționate *supra*, care a intrat în vigoare la 15 octombrie 2021), care stabilește într-o manieră foarte clară și imperativă următoarele:

“(2) Măsurile asigurătorii aplicate asupra veniturilor indicate la alin. (1) **vor fi ridicate prin încheierea executorului judecătoresc emisă în cel mult 5 zile lucrătoare** de la data recepționării cererii debitorului, însoțită de actele ce confirmă că mijloacele bănești aflate în conturile bancare provin exclusiv din sursele indicate la alin. (1).”

Salutăm această normă legală care aduce următoarele avantaje:

- indică în mod imperativ obligația executorului judecătoresc de a dispune ridicarea acelor măsuri de asigurare incorect aplicate, fără a fi necesară o adresare în instanța de judecată;
- stabilește imperativ un termen de soluționare a cererii ide ridicare a măsurilor; și
- prevede necesitatea probării documentare a statutului mijloacelor bănești în cont - or, banii fiind bunuri fungibile, în lipsa unor acte confirmative, nu se poate stabili originea și proveniența lor.

Cu toate acestea, nu putem să nu menționăm că se creează impresia existenței unui ușor dezechilibru între drepturile creditorului și cele ale debitorului, datorat acestor modificări legislative¹⁶ în procedura de executare a documentelor executorii privind litigiile locative. Astfel, în cazul evacuării creditorul este lipsit de posibilitatea de a folosi bunul ce îi revine pe o durată

¹⁴ A se vedea, ca cel mai recent, Raportul Avocatului Poporului privind Respectarea Drepturilor și Libertăților Omului în Republica Moldova în anul 2020, Chișinău, 2021; <http://ombudsman.md/wp-content/uploads/2021/04/RAPORT2020romana.pdf>; constatări regăsite și în rapoartele pe anii 2018 și 2019.

¹⁵ https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=128149&lang=ro

¹⁶ Art. 147 alin. (2¹) introdus prin LP132 din 07.10.2021, MO249-253/15.10.2021 art. 295; în vigoare 15.10.2021.

de 5 luni (între 15 octombrie-15 aprilie), fără vreo despăgubire. Statul efectiv asigură dreptul de trai al debitorului din contul creditorului. În cazul creditorilor cu creanțe mai mici de valoarea a 12 salarii medii pe economie, dacă debitorul are un singur bun imobil în care domiciliază, el practic este imun la executare silită. Aceasta dezavantajează creditorii cu creanțe mai mici de 12 salarii medii, în raport cu cei care au creanțe mai mari.

În unele situații sechestrul este aplicat pe o sumă mai mare decât figurează în documentul de executare, deoarece, potrivit dispozițiilor Codului de executare, executorul judecătoresc simultan aplică sechestrul și pentru încasarea cheltuielilor de executare. Acest lucru este puțin cunoscut persoanelor, motiv care provoacă nemulțumiri din partea acestora și petiții sau sesizări. Considerăm că acestea ar putea fi reduse cantitativ dacă s-ar informa mai detaliat publicul despre consecințele, inclusiv financiare, ale neexecutării. În context, este oportun ca organul profesional să demonstreze un rol mai activ și să organizeze mai multe activități de informare a publicului.

În alte situații, debitorii au invocat menținerea sechestrului asupra conturilor bancare ale debitorului, inclusiv după achitarea/stingerea datoriilor.¹⁷ Aceste situații, aproape exclusiv se datorează problemelor analizate la compartimentul precedent (lacune în comunicare cu agenții constatatori). Situațiile respective ar putea fi minimalizate prin instituirea unor mecanisme electronice de comunicare bancă - executor judecătoresc, care să asigure în timp prompt vizualizarea informației despre stingerea datoriei. La fel, o soluție ar fi ținerea riguroasă a registrului măsurilor asigurătorii.

În orice circumstanțe, este evidentă importanța stabilirii unei comunicări și informări eficiente pe toată durata procedurii de executare, cu certificarea corespunzătoare a recepționării oricărei notificări pentru a se facilita, pe de o parte, sarcina executorului judecătoresc în procesul de urmărire a bunurilor și, pe de altă parte, de a se minimaliza pretensele abuzuri invocate de debitori în partea ce ține de corectitudinea urmăririi bunurilor, în particular, a mijloacelor bănești în numerar sau de pe cont (art. 91 și 92 din Codul de executare).

❖ **Competența teritorială**

În urma analizei realizate s-a constatat încălcarea dispozițiilor art. 30 din Codul de executare în partea ce ține de accesul facil la date, disponibilitatea informațiilor despre repartizarea teritorială a executorilor și apartenența la o Cameră teritorială sau alta. În asemenea circumstanțe sunt admise omisiuni, abuzuri deliberate sau din lipsă de cunoștințe/informații din partea executorilor judecătorești sau a părților procedurii de executare. Totodată, au fost reclamate dificultăți în a formula și adresa plângeri potrivit competenței teritoriale și șansele de soluționare ale acestora. În special, situații de așa natură sunt constatate în UTA Găgăuzia, Raionul Cahul și regiunea transnistreană a Republicii Moldova.¹⁸

Anexa nr. 2 la Legea nr. 514-XIII stabilește localitatea Bender în circumscripția Judecătoriei Anenii Noi, însă deplasarea părților implicate în procesul de executare silită în or. Anenii-Noi, se face imposibilă, dat fiind impedimentele de circulație de la Tiraspol.

În contextul executării silite, Hotărârea Consiliului UNEJ nr. 1 din 26 septembrie 2010 stabilește Camerele teritoriale ale executorilor judecătorești din Republica Moldova. Astfel, la Camera teritorială a executorilor judecătorești Centru se atribuie raionul Bender. Alte localități din Stânga Nistrului nu sunt indicate și nu reflectă competența teritorială pentru executarea documentelor executorii. Prin urmare, în Hotărârea UNEJ menționată, din localitățile aflate în afara unui control efectiv de autoritățile statului, este prevăzut numai mun. Bender, iar localitățile din stânga Nistrului nu sunt acoperite.

¹⁷ Din notele informative puse la dispoziție de Oficiului Avocatului Poporului.

¹⁸ Din notele informative puse la dispoziție de Oficiului Avocatului Poporului.

În același timp, problema liberei circulații în contextual nerespectării de către entitățile de la Tiraspol a art. 5 din Acordul privind reglementarea pașnică a conflictului de pe Nistru împiedică deplasarea părților în or. Anenii-Noi către executorul judecătoresc, ori deplasarea în teritoriu necontrolat efectiv al executorului. De notat este faptul că doar un singur executor judecătoresc este abilitat să acopere realizarea procedurilor de executare în raionul Bender (integral), având suplimentar în responsabilitatea sa alte cinci localități din raionul Anenii-Noi.¹⁹ Din punct de vedere obiectiv este evidentă sarcina pusă pe umerii executorului judecătoresc, însă nu este justificată tergiversarea procedurilor de executare sau însăși neinițierea acestora. În mod regretabil, se constată că executorul judecătoresc din Bender asigură executarea documentelor executorii în mod aleatoriu, deseori refuzând să primească documentul spre executare, nefiind clar după ce criterii executorul judecătoresc asigură executarea în mun. Bender și alte localități aflate sub controlul Tiraspolului, sau refuză de a primi documentul spre executare. Or, au fost constatate cazuri când executorii judecătoresc, fără vreun temei justificat, a recurs la căi procedurale pentru a emite încheiere privind refuzul de a primi documentul executoriu spre examinare.²⁰

Din informațiile oferite de organul profesional, problema executării hotărârilor judecătorești în privința debitorilor care își au domiciliul și bunurile pe teritoriul din stânga Nistrului este de mai mult timp în vizorul acestuia. Acest subiect a fost discutat și cu autoritățile statale - MJ, Biroul politici de reintegrare, Viceprim-ministrul pentru Reintegrare, SFS.

Totuși, organul profesional consideră că obligarea unor executori judecătorești de a activa în acest teritoriu este inadmisibilă în lipsa unor garanții pentru aceștia - or, deplasarea în teritoriul necontrolat de autoritățile statale este periculoasă, iar acest lucru l-ar fi recunoscut și Biroul politici de reintegrare. În acest sens, UNEJ a elaborat și înaintat SFS un proiect de acord privind condițiile de lucru cu documentele executorii vizând debitorii din Transnistria (datorii către stat), însă până în prezent nu are un răspuns clar în acest sens.

În pofida situației conturate, realizarea unor acțiuni procesuale posibile fără deplasare în acel teritoriu poate fi reglementată. Însă în acest sens ar trebui reglementate anumite dispoziții derogatorii de la cursul canonic al unei executări silite (de ex. excluderea deplasărilor, urmărirea exclusivă a bunurilor și veniturilor aflate pe teritoriul controlat de autorități etc.), dar și dispuse unele stimulente pentru executorii judecătorești investiți în aceste teritorii (similar cum se aplică stimulente pentru unele categorii de funcționari, lucrători medicali și ai organelor de drept care activează în acele teritorii). S-ar putea ca costurile realizării acestor acțiuni să depășească eventualul beneficiu de încasare, însă dacă statul cu adevărat își dorește asigurarea executării și pentru acest teritoriu, acest raționament nu ar trebui să fie decisiv ci să se găsească resursele financiare necesare.

Suplimentar la cele relatate se conturează, deopotrivă, și necesitatea examinării problemei repartizării neuniforme a dosarelor, or, în dorința de a avea câștiguri mari, unii executori judecătorești se supraîncarcă cu dosare de executare și acest lucru afectează calitatea activității lor, astfel suferind părțile/participanții procedurii de executare. În acest sens, s-ar putea examina oportunitatea revenirii la competența teritorială doar în interiorul raionului, precum era până în 2010, nu și a Camerei teritoriale, după cum este în prezent. Notabil este faptul că, acest lucru a fost sugerat și de unii executori judecătorești intervievați.

¹⁹ Competența teritorială a executorilor judecătorești;

http://www.justice.gov.md/public/files/dir_prof_si_serv_jurid/executori_judecatoresti/competena_teritorial_a_executorilor_judecatoretiactualizat_la_23.08.2021.pdf

²⁰ Din notele informative puse la dispoziție de Oficiului Avocatului Poporului.

❖ Răspunderea disciplinară a executorului judecătoresc

Din informația oferită de secretarul Colegiului Disciplinar al Executorilor Judecătorești, **situația privind sesizările recepționate și examinate de Colegiu în perioada 2018-2021²¹ se prezintă în felul următor:**

Au fost înregistrate 584 de sesizări referitoare la acțiuni pretins ilegale ale executorilor judecătorești, dintre care, în perioada 2018-2021, 460 au fost declarate inadmisibile.

Urmare a examinării sesizărilor declarate admisibile pentru examinare în fond, au fost emise:

- 62 de decizii de sancționare a executorilor judecătorești (unele vizând mai mulți executori judecătorești);
- 97 de decizii de respingere a sesizărilor ca neîntemeiate;
- 30 de decizii privind încetarea procedurii disciplinare pe motivul retragerii sesizării/expunerii anterioare pe același caz/expirării termenului de prescripție pentru atragerea la răspundere disciplinară.

Referitor la **sancțiunile aplicate executorilor judecătorești** în perioada menționată, situația se prezintă în felul următor:

- 36 de sancțiuni sub formă de amendă (valoarea cărora oscilează între 600 și 12 000 lei);
- 18 avertismente/mustrare cu obligația de a se instrui, pe cheltuială proprie, pe o durată de 4/8/24 ore academic;
- 3 decizii de suspendare a activității executorului judecătoresc pe un termen de 6 luni;
- 4 decizii de retragere a licenței (sancțiunea cea mai dură care duce la încetarea activității executorului judecătoresc).

Pentru comparație, am selectat și indicatorii privind situația sesizărilor de atragere la răspundere disciplinară a reprezentanților altor profesii legale.

Astfel, cu referință la avocați, vom menționa că în perioada 2020-2021, 642 de adresări au fost depuse în adresa Comisiei pentru etică și disciplină a avocaților.²² Din numărul total de petiții, au fost admise cu pornirea procedurilor disciplinare 46 petiții. Avocații vizați au fost atrași la răspunderea disciplinară cu aplicarea diferitor sancțiuni disciplinare, dintre care 11 au rămas fără licență pentru abateri disciplinare grave.

Pentru aceeași perioadă, 154 de sesizări au fost depuse în adresa Colegiului Disciplinar al Executorilor Judecătorești.

În perioada 2017-2018, în adresa Comisiei pentru Etică și Disciplină a Avocaților, au parvenit 306 sesizări, dintre care au fost declarate admisibile 15 plângeri, 291 fiind respinse pe motivul constatării lipsei încălcărilor. Comisia pentru etică și disciplină a aplicat următoarele sancțiuni disciplinare în privința avocaților vizați:

- 1 avertizare;
- 6 amenzi;
- 1 mustrare;
- 7 retrageri a licenței, dintre care 3 - în temeiul sentințelor irevocabile de condamnare.²³

²¹ Statistică oferită de secretarul Colegiului Disciplinar al Executorilor Judecătorești.

²² <https://bizlaw.md/642-de-persoane-s-au-plans-pe-avocati-in-perioada-2020-2021>

²³ http://uam.md/media/files/files/skmbt_22318091008360_3110847.pdf

În perioada 2015-2016 au fost recepționate 560 plângeri, sesizări parvenite de la persoane fizice, organul de urmărire penală, judecători, dintre care 27 au fost declarate admisibile, fiind aplicate sancțiunile disciplinare sub formă de: amenzi - 9, avertismente - 2, muștrări - 6, retrageri licență - 10 (dintre care 6 - în baza condamnărilor penale irevocabile).²⁴

Potrivit alin. (7) art. 66 din Legea cu privire la organizarea activității notarilor, informația privind aplicarea de sancțiuni disciplinare notarului se publică pe paginile web oficiale ale Ministerului Justiției și Camerei Notariale în termen de 3 zile de la sancționare, însă accesând paginile web respective nu am identificat astfel de informații.²⁵

Conform informației publice de pe pagina web a Consiliului Superior al Magistraturii,²⁶ în anul 2020, au fost înregistrate 53 sesizări privind pretinsele abateri disciplinare ale judecătorilor, fiind aplicate următoarele sancțiuni: avertisment - 4 judecători; muștrare - 5 judecători (6 sancțiuni); eliberare din funcție - 2 judecători (3 sancțiuni).

Pentru anul 2019 situația se prezintă astfel: înregistrate - 78 sesizări, aplicate: 6 avertismente, 6 muștrări și 1 eliberare din funcție.

Datele de mai sus, relevă că rata de admitere a sesizărilor de către organele profesionale specializate pentru răspunderea disciplinară a profesiilor enumerate mai sus este următoarea:

- în cazul executorilor judecătorești - între 78,7 % și 27,3%, cu o medie de admitere a sesizărilor de 53%;
- în cazul avocaților - între 7,2% și 4,9%, cu o medie de admitere a sesizărilor de 6%;
- în cazul judecătorilor - 20,7% și 16,7%, cu o medie de admitere a sesizărilor de 18,7%.

Cifrele prezentate în mod evident arată că activitatea Colegiului Disciplinar al Executorilor Judecătorești nu poate fi calificată drept una părtinitoare, or, rata de admitere a sesizărilor este cea mai mare dintre cele 3 profesii juridice analizate.

Efectuând o analiză a deciziilor de sancționare emise de Colegiul Disciplinar al Executorilor Judecătorești, făcute publice pe pagina web a UNEJ,²⁷ constatăm din conținutului acestora că:

- cea mai frecvent constatată și sancționată abatere este cea prevăzută de art. 21 lit. f) din Legea nr. 113/2010 - încălcarea gravă a Codului deontologic;
- a doua ca frecvență este cea dispusă de art. 21 lit. b¹) din Legea nr. 113/2010 - încălcare gravă sau sistematică a obligațiilor profesionale stabilite de lege;
- fiind urmată de abaterea stabilită de art. 21 lit. c) - săvârșirea unor fapte care aduc atingere onoarei, probității profesionale ori bunelor moravuri
- și lit. b²) din Legea nr. 113/2010 - încălcarea modului și a termenelor de comunicare a actelor întocmite de executorul judecătorec părților în procedura de executare și/sau reprezentanților acestora, neacordarea posibilității de a lua cunoștință sau de a efectua copii de pe materialele din dosarul de executare.

Aceste constatări ne duc spre concluzia că cel mai des, drepturile părților în procedura de executare sunt încălcate prin fapte ce nu corespund standardelor etice profesionale (or, abaterile prevăzute de lit. f) și c) subscriu acestei categorii), iar celelalte 2 dintre abaterile cel mai frecvent constatate țin deja nemijlocit de încălcări ale obligațiilor profesionale, inclusiv de deficiențe în comunicarea actelor sau acordarea accesului la dosarul de executare.

²⁴ http://uam.md/media/files/files/ced_2016_-_2017_2990051.pdf

²⁵ <https://cnm.md/actelecolegiului/>

²⁶ https://www.csm.md/files/RAPOARTE/2020/RaportCD_2020.pdf

²⁷ <https://unej.md/en/decizii/1?tip=sanctionar>

Potrivit organului profesional, rata de menținere de către instanțele de judecată a deciziilor Colegiului Disciplinar al Executorilor Judecătorești oscilează între 65-70%, cel mai des fiind menținute deciziile Colegiului Disciplinar de aplicare a sancțiunilor sub formă de amendă, mustrare și avertisment.

De menționat este faptul că deciziile depersonalizate ale Colegiului Disciplinar sunt accesibile publicului larg în variantă integrală pe paginile web ale UNEJ și MJ. Această transparență este una salutară și oferă publicului un acces facil la informațiile privind existența unor precedente de sancționare a eventualelor abateri comise de executorii judecătorești, dar și o imagine asupra formării practicilor de lucru corecte în procedura de executare silită.

Totuși, pentru a asigura o mai bună înțelegere din partea publicului a acelor acțiuni/inacțiuni/omisiuni care pot fi calificate ca abateri care implică proceduri disciplinare împotriva unui executor judecătoresc și a face distincție între petiție (potrivit Codului administrativ al Republicii Moldova²⁸) și sesizare (potrivit Regulamentului de activitate al Colegiului Disciplinar al Executorilor Judecătorești²⁹) se recomandă elaborarea unui Set de Întrebări și Răspunsuri privind Răspunderea Disciplinară a Executorilor Judecătorești, care să fie disponibil online pe pagina web UNEJ și diseminat pe suport hârtie în instanțele judecătorești și birourile executorilor judecătorești.

❖ **Probleme de etică și deontologie profesională**

Valorile și principiile morale urmează să ghideze întreaga activitate a executorilor judecătorești, solicitanții serviciilor executorilor judecătorești, părțile procedurii de executare, judecătorii, avocații, reprezentanții altor organe, etc. sunt filtrul firesc al prestației executorilor judecătorești, al nivelului lor de profesionalism, fără a fi exclus un nivel de subiectivism firesc ce ține de percepții, totuși rațional un comportament grosolan, nefiresc din partea executorilor, ca exponenți ai puterii de stat, în raport cu acești actori este inadmisibil.

Executorul judecătoresc este obligat să trateze egal și imparțial toate persoanele în numele sau în beneficiul cărora acționează, precum și persoanele împotriva cărora acționează. Totodată, executorul judecătoresc se va abține de la exercitarea muncii și funcțiilor incompatibile cu activitățile de executare, va ține cont în mod categoric de conflictele de interese reale și potențialele, după caz, necesitatea raportării acestora și abținerea de la instrumentarea procedurilor de executare ce ar putea genera conflict de interese (a se vedea Capitolul 2 din Codul de etică al executorilor judecătorești publici³⁰).

Din conținutul chestionarelor recepționate rezultă că părțile au întâmpinat anumite dificultăți în comunicarea cu executorii judecătorești. Acestea se rezumă, în principal, la următoarele:

- executorul judecătoresc nu răspunde la apelurile telefonice sau mesajele e-mail;
- executorul judecătoresc nu se află la birou atunci când partea a venit pentru a discuta/depune acte/solicita careva acțiuni;
- executorul judecătoresc vorbește pe un ton ridicat sau prea sec, lapidar;
- executorul judecătoresc nu explică suficient de clar esența procedurii de executare.

²⁸ Cod nr. 116 din 19 iulie 2018, modificat și completat; accesat la 16 noiembrie 2021:

https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=126027&lang=ro#

²⁹ Aprobat prin Ordinul Ministrului Justiției nr. 96 din 20 februarie 2019;

https://unej.md/attached_files/2021/03/12/Regulamentului%20de%20activitate%20al%20CD.pdf

³⁰ <https://unej.md/en/cadrul/1>

Fiind solicitată opinia UNEJ cu privire la constatările enunțate, s-a comunicat că această tipologie de probleme a fost semnalată și prin petițiile parvenite în adresa UNEJ. Organul profesional explică existența acestor probleme prin faptul că executorul judecătoresc este suprasolicitat atât mental, cât și fizic, dar și emoțional. Or, în majoritatea cazurilor părțile vin nu pentru a obține o informație, ci pentru a-și expune indignarea, dezacordul fie cu soluția dată de instanța de judecată, fie cu acțiunile celeilalte părți (ex-soț/soție, bancă, fost partener de afaceri etc.). Executorul judecătoresc, la rândul său, având o multitudine de sarcini [(încărcătura medie per executor judecătoresc este de 439³¹ dosare lunar) printre care raportări de divers gen - statistice, fiscale, contabile; oferire de răspunsuri la petiții și la alte solicitări din partea UNEJ, MJ, participare la acțiunile procedurale; prezența în fața instanțelor de judecată și a organelor de urmărire penală etc.]] nu este dispus și uneori - nici capabil - să ofere acel feedback care și l-ar dori părțile procedurii de executare.

Totuși, ținând cont de frecvența plângerilor cu subiect similar, referitoare la aceiași executori judecătorești, există și probleme de comunicare care țin de persoana executorului judecătoresc.

Organul profesional a organizat acum 2 ani cursuri de formare pentru executorii judecătorești având ca subiecte tematice evitarea arderii profesionale, utilizarea tehnicilor de comunicare eficientă și de evitare a conflictelor.

Cu toate acestea, din informațiile recepționate de la părțile procedurii de executare, dar și de la executorii judecătorești, problema comunicării defectuoase persistă. Însuși executorii judecătorești recunosc că nu au nici timp, nici abilități pentru a explica uneori în repetate rânduri aceleași lucruri părților procedurii de executare. Părțile procedurii de executare, la rândul lor, consideră că li se refuză asistența juridică, nu li se explică pe înțeles drepturile etc.

Totodată, atenționăm asupra importanței necesității dezbaterii publice a componentei eticii și deontologiei profesionale a executorilor judecătorești în partea ce ține de incompatibilități, comunicările *ex parte* permise și interzise și conduita executorilor judecătorești care ar putea chestiona imparțialitatea și independența lor profesională.

Prin urmare, considerăm că este necesară o implicare mai profundă a organului profesional (UNEJ) pentru informarea publicului, discutarea subiectelor de interes comun, lucru care ar diminua din povara așteptărilor, a acelor explicații pe care părțile le au și le cer de la executori. În acest sens, se impun mai multe acțiuni de informare, poate chiar instituirea unei linii telefonice de consultanță și asistență pentru părțile procedurii de executare (dacă bugetul UNEJ permite acest lucru) sau, eventual, prin implicarea donatorilor în realizarea acestui deziderat.

2.3.2. Constatări privind protecția drepturilor persoanelor vulnerabile - părți ale procedurii de executare

Procedura de executare, în toate circumstanțele, trebuie să fie realizată sub auspiciile asigurării efective și eficiente a drepturilor și libertăților fundamentale recunoscute de instrumentele internaționale, în special, Convenția Europeană pentru apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale/CEDO,³² și legislația națională. O atenție sporită urmează a se oferi respectării drepturilor persoanelor vulnerabile - părți ale procedurii de executare, în special, ne referim la copii, persoane cu necesități speciale, persoane în etate sau din categoria

---

³¹ Statistică oferită de UNEJ.

³² Încheiată la Roma la 04 noiembrie 1950, cu amendamentele ulterioare. Republica Moldova a ratificat Convenția în anul 1997; accesată la 16 noiembrie 2021: https://www.echr.coe.int/documents/convention_ron.pdf

celor care beneficiază de pensii de întreținere sau de alte plăți periodice rezultate din vătămare de sănătate sau pierderea întreținătorului etc.

Atunci când vorbim despre drepturile copilului, orice decizie în privința acestuia trebuie să ia de pe principiile priorității interesului superior al copilului (art. 3 din Convenția ONU cu privire la Drepturile Copilului³³). În speță, realizarea dreptului de succesiune a copiilor, în particular, a celor aflați în situație de risc, lipsiți de ocrotire părintească, inclusiv temporară, este pus în pericol de neconcordanțe legislative, precum și de lipsa unui mecanism clar privind procesul de dobândire a dreptului de succesiune a acestei categorii de copii vulnerabili și, eventual, urmărirea moștenirii acestora în condițiile procedurii executării silite.

Complexitatea problematicii conturate este și mai gravă atunci când autorităților publice neglijează prescripțiile legale sau comit abuzuri în contextul dosarelor succesoriale în care sunt moștenitori copii minori. Articolul 53 alin. (2) din Codul familiei³⁴ stabilește, că apărarea drepturilor și intereselor legitime ale copilului se asigură de părinți sau persoanele care îi înlocuiesc, iar în cazurile prevăzute de lege - de către autoritatea tutelară locală/teritorială sau de către alte organe abilitate.

Autoritățile tutelare întotdeauna trebuie să vegheze asupra protecției drepturilor copilului. Orice tranziție prin care ar putea fi limitate drepturile patrimoniale ale copiilor, fie este vorba de vânzare, schimb sau donație a bunurilor, indiferent de calitatea reprezentantului legal (părinte sau tutore) este interzisă sau condiționată de lege (a se vedea dispozițiile Codului civil,³⁵ Legii privind drepturile copilului,³⁶ Legii privind protecția specială a copiilor aflați în situație de risc și a copiilor separați de părinți³⁷). Notarii în acest sens sunt cei ce se obligă să dea dovadă de vigilență și diligență maximă. Subiectul abordat este de o importanță particulară în mod special pentru prevenirea riscului rămânerii fără adăpost a copiilor. Toate aceste considerente trebuie luate în calcul de executorii judecătorești atunci când se urmărește executarea silită a unei creanțe prin care se pot aduce atingeri directe sau indirecte drepturilor copiilor.

Totuși, nu putem să nu menționăm că modificările aduse Codului de executare prin Legea nr. 132 din 07 octombrie 2021 într-o mare măsură au soluționat cel puțin pe parcursul unei perioade determinate de timp problema unei eventuale lipsiri de locuință (loc de trai) a copiilor în cazul în care sunt inițiate proceduri de executare silită prin care se urmăresc imobilul-domiciliu al debitorului. Însă, rămân semne de întrebare cu privire la protecția drepturilor patrimoniale ale copiilor minori pe tot parcursul procedurii de executare.

O altă problemă se referă la lipsirea copilului de mijloace de existență sau limitarea accesului la indemnizațiile/alocațiile la care este îndreptățit (de ex. indemnizația lunară sau pensia pentru pierderea întreținătorului), în ipoteza aplicării de măsuri de asigurare a acțiunii prin aplicarea sechestrului pe conturile bancare disponibile ale părinților/tutorilor acestora.³⁸ Similară ca impact nefast este practica de aplicare a sechestrului pe sumele integrale ale salariilor,

---

³³ Adoptată de Adunarea Generală a Națiunilor Unite la 20 noiembrie 1989. Republica Moldova a aderat la Convenție în anul 1993; accesată la 16 noiembrie 2021:

<https://www.unicef.org/moldova/media/1401/file/Conventia-cu-privire-la-drepturile-copilului.pdf>

³⁴ Cod nr. 1316 din 26 octombrie 2000, modificat și completat; accesat la 16 noiembrie 2021:

https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=122974&lang=ro#

³⁵ Cod nr. 1107 din 06 iunie 2002, republicat, modificat și completat; accesat la 16 noiembrie 2021:

https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=125043&lang=ro#

³⁶ Legea nr. 338 din 15 decembrie 1994, cu modificările/completările ulterioare; accesată la 16 noiembrie 2021:

https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=94939&lang=ro#

³⁷ Legea nr. 140 din 14 iunie 2013, cu modificările/completările ulterioare; accesată la 16 noiembrie 2021:

https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=123160&lang=ro#

³⁸ Din notele informative puse la dispoziție de Oficiului Avocatului Poporului.

pensiilor, alocațiilor sociale, indemnizații de dizabilitate, etc., aflate pe conturile bancare ale debitorului, contrar dispozițiilor art. 111 alin. (1) și art. 106 alin. (2) din Codul de executare.

În contextul modificărilor aduse Codului de executare prin Legea nr. 132 din 07 octombrie 2021 aceste situații ar urma să dispară sau, cel puțin, să fie minimalizate, prin a ne referi la art. 110 din Codul de executare (în redacția legii precitată, care a intrat în vigoare la 15 octombrie 2021).

O problemă aparține ce ține de respectarea drepturilor minorilor în procedurile de executare, semnalată în discuțiile cu reprezentanții UNEJ, vizează executările care au ca obiect stabilirea domiciliului minorului sau impunerea respectării graficului întrevederilor minorului cu unul dintre părinți. În acest sens, UNEJ a comunicat că de mai mult timp semnalează ineficiența cadrului normativ existent și solicită suportul autorităților în vederea modificării acestuia (având în vedere și existența unor cazuri de condamnare la CtEDO a Republicii Moldova pe motivul neexecutării tipologiei de documente executorii menționate mai sus (a se vedea cauzele *Pisica c. Republicii Moldova*,³⁹ *Tocarenco c. Republicii Moldova*⁴⁰).

În ultima adresare la subiect a UNEJ se indică următoarele: “*Executarea hotărârilor privind stabilirea domiciliului copilului este reglementată de prevederile art. 154 din Codul de executare, care nu oferă soluții pentru situații similare celei descrise în demersul menționat. Din acest motiv, în procesul executării apar dificultăți întemeiate pe lipsa de cooperare a debitorului, refuzul categoric al minorului de a-l părăsi pe debitor, manifestarea de către minor a aversiunii față de creditor, dar și abordarea superficială a situației de către organele sociale, care determină în final imposibilitatea executării conforme a hotărârii judecătorești.*”

Menționăm în context că executorul judecătoresc nu dispune nici de mecanisme legale de intervenție în asemenea situații, nici de pregătirea și/sau de cunoștințe speciale necesare pentru modelarea atitudinii minorului și îmbunătățirea relațiilor sale cu creditorul.

Există o incertitudine în situația când după judecarea cauzei privind stabilirea domiciliului copilului, după o anumită perioadă de timp, copilul optează pentru domicilierea cu celălalt părinte, decât cel la al cărui domiciliu a fost dat spre îngrijire și educație, potrivit hotărârii judecătorești emise anterior în acest sens. Totodată, drepturile părinților nu pot fi exercitate contrar intereselor copilului, dar și executarea hotărârii judecătorești este obligatorie.

Reglementarea lacunară de către legiuitor a unor momente esențiale și sensibile de așa natură, pune în dificultate atât executorii judecătorești în procesul îndeplinirii obligației legale de executare a unor asemenea categorii de documente executorii, cât și creditorii, și nu în ultimul rând minorii, care sunt foarte vulnerabili în asemenea situații și pot fi expuși la traume psihologice pe termen lung.

Un alt aspect invocat atât de executorii judecătorești chestionați, cât și de creditorii ține de pârghiile limitate de a impune executarea hotărârii judecătorești, în special când este vorba de încasarea pensiilor de întreținere. Potrivit executorilor judecătorești la moment aceștia practic nu dispun de mecanisme de executare silită pentru debitorii de pensii de întreținere, care nu au un loc de muncă stabil. Or, afirmă aceștia a fost exclusă posibilitatea aducerii forțate a debitorului, a fost limitată posibilitatea urmăririi bunurilor imobile dacă suma datoriei este mai mică de 12 salarii medii pe economie (iar în cazul pensiilor alimentare, sumele restanțelor sunt, cel mai frecvent, mai mici).

³⁹ Hotărârea CtEDO în cauza *Pisică c. Republicii Moldova* din 29 octombrie 2019 (cererea nr. 23641/17); <http://agent.gov.md/pisica-v-republica-moldova/>

⁴⁰ Hotărârea CtEDO în cauza *Tocarenco c. Republicii Moldova* din 04 noiembrie 2014 (cererea nr.769/13); <http://www.justice.gov.md/libview.php?l=ro&idc=6&id=2313>

Pornind de la cele enunțate, în procedurile de executare silită în care există probabilitatea prejudicierii drepturilor copiilor prin acțiunile întreprinse, executorul judecătoresc trebuie să depună efort suplimentar în a documenta și instrumenta dosarul de executare, astfel încât măsurile dispuse la fiecare etapă să fie nu doar legale dar și proporționale scopului urmărit.

Constatările de mai sus, precum și datele care se conțin în petițiile recepționate de autorități indică că situația privind executările ce țin de interesele minorilor necesită îmbunătățiri urgente.

3. CADRUL LEGAL ȘI REGULATORIU

3.1. STANDARDELE INTERNAȚIONALE ȘI CADRUL LEGAL NAȚIONAL

Executarea eficientă a unei hotărâri judecătorești obligatorii este un element fundamental al statului de drept. Este esențială asigurarea încrederii în autoritatea sistemului judiciar. Independența judiciară și dreptul la un proces echitabil sunt lipsite de conținut dacă hotărârea nu este executată. Procedura de executare trebuie să fie implementată în acord cu drepturile și libertățile fundamentale (în special, art. 6 (*Dreptul la un proces echitabil*), art. 8 (*Dreptul la respectarea vieții private și de familie*), art. 13 (*Dreptul la un remediu efectiv*) din CEDO, art. 1 (*Protecția proprietății*) din Protocolul nr. 1 la Convenție, protecția datelor, etc.).⁴¹ Decizia ce urmează a fi executată trebuie să fie precisă și clară în determinarea obligațiilor și drepturilor, pentru a evita orice obstacol în calea executării eficiente, prin a se studia complexitatea procedurii de executare, conduita părților și a autorităților implicate (a se vedea cauzele *Privalikhin c. Rusiei*, *Raylyan c. Rusiei* și *Prodan c. Republicii Moldova*).⁴²

❖ Comunicarea actelor și limba procedurii de executare

În spiritul standardelor consacrate, trebuie luate măsuri pentru a se asigura că părțile pot înțelege procesul de executare în care sunt implicate și, când este posibil, că acestea au posibilitatea de a participa la proceduri fără a fi necesară reprezentarea legală. În acest scop, procesele de executare și legislația trebuie prezentate cât mai clar posibil (respectiv prin redarea legislației, a manualelor de executare a hotărârilor judecătorești într-un limbaj comun, prin reducerea timpului necesar părților pentru interacțiune cu instanța, atât în persoană cât și prin corespondență etc.).⁴³ Astfel, indiferent dacă este vorba despre creditori sau debitori, părțile trebuie să fie capabile să înțeleagă procesul de executare în care sunt implicate și trebuie să li se aducă la cunoștință opțiunile disponibile și consecințele juridice ale acestora.⁴⁴

Printre drepturile executorului judecătoresc regăsim dreptul de a cita, la sediul biroului său și la locul efectuării actelor de executare, debitorul și alți participanți implicați în procesul de executare, dreptul de a acorda asistență părților în procedura de executare și altor solicitanți, explicându-le consecințele juridice ale actelor de procedură, precum și dreptul de a comunica, la solicitarea părții interesate, actele procedurale; executorul judecătoresc fiind obligat, totodată, să întreprindă măsurile prevăzute de lege pentru executarea operativă a documentelor executorii și să explice participanților la procesul de executare drepturile și obligațiile lor (art. 22 și 23 din Codul de executare).

⁴¹ Opinia nr. 13 (2010) privind Rolul Judecătorilor în Executarea Hotărârilor Judecătorești, CCJE(2010)2 Final, Strasbourg, 19 noiembrie 2010, pct. 7-9; <https://rm.coe.int/1680747643>

⁴² Hotărârile CtEDO în cauzele *Privalikhin c. Rusiei* din 12 mai 2010 (cererea nr. 38029/05); https://www.stradalex.com/en/sl_src_publ_jur_int/document/echr_38029-05; *Raylyan c. Rusiei* din 15 februarie 2007 (cererea nr. 22000/03), para. 31; https://www.stradalex.com/en/sl_src_publ_jur_int/document/echr_22000-03; *Prodan c. Republicii Moldova* din 18 mai 2004 (cererea nr. 49806/99); [http://justice.md/file/CEDO_judgments/Moldova/PRODAN%20\(ro\).pdf](http://justice.md/file/CEDO_judgments/Moldova/PRODAN%20(ro).pdf).

⁴³ Linii directoare pentru o mai bună implementare a recomandărilor existente ale Consiliului Europei privind executarea hotărârilor judecătorești” (CEPEJ(2009)11REV2), adoptate de CEPEJ 17 decembrie 2009 la cea de-a 14-a reuniune plenară, la Strasbourg (09 și 10 decembrie 2009), pct. 15; <https://rm.coe.int/16807473cd>

⁴⁴ Ghid de bune practici privind executarea hotărârilor judecătorești (CEPEJ(2015)10), adoptat de CEPEJ la 11 decembrie 2015 la cea de-a 14-a reuniune plenară, la Strasbourg (10 și 11 decembrie 2015), pct. 27; <https://rm.coe.int/good-practice-guide-on-enforcement-of-judicial-decisions-rom/16809f7aec>

Prin urmare, este crucială stabilirea unei comunicări viabile, eficiente, operative între executorul judecătoresc și părțile implicate/vizate în/de procedura de executare silită.

Limba procedurii de executare este prevăzută de art. 6 din Codul de executare.

“(1) Procedura de executare se desfășoară în limba de stat.

(2) Dacă nu posedă limba de stat, participanții la procedura de executare au dreptul de a lua cunoștință de actele procedurii de executare și de a vorbi prin interpret.”

Este de reținut faptul că spre deosebire de reglementările Codului de procedură civilă (art. 24), Codul de executare nu prevede opțiuni pentru a desfășura procedura de executare în altă limbă decât limba de stat.

La fel, atragerea interpretului este un drept al părții în procedura de executare, dar nu și o obligație a executorului judecătoresc. Dacă partea în procedura de executare (creditor sau debitor) nu înțelege actele perfectate în scris în limba română de către executorul judecătoresc, atunci ea însăși trebuie să se preocupe de traducerea acestora, din cont propriu, or executorii judecătorești nu dispun de traducători angajați la biroul său pentru traducerea actelor procesuale.

Articolul 28 din Codul de executare reglementează comunicarea actelor de procedură și altor documente (prestată ca și serviciu, la solicitarea unei părți interesate):

“(1) Cererea de chemare în judecată, actele de procedură emise de instanța de judecată sau de executorul judecătoresc, alte documente pot fi comunicate, prin intermediul biroului executorului judecătoresc, participanților la proces și persoanelor interesate, la solicitarea părții interesate.

(2) Executorul judecătoresc are obligația ca, în cel mult 3 zile lucrătoare de la depunerea cererii și achitarea taxelor pentru serviciile sale, să organizeze personal sau prin intermediul angajaților săi comunicarea actelor de procedură.

(3) Taxele de comunicare a actelor de procedură sânt achitate de partea care a solicitat comunicarea.

(4) Actele de procedură se comunică prin înmânarea lor sau prin alte modalități prevăzute de prezentul cod și de Codul de procedură civilă.”

În același timp, art. 67 din Codul de executare prevede următoarele dispoziții referitoare la procedura de comunicare nemijlocită a actelor executorului judecătoresc:

“(1) Actele executorului judecătoresc se trimit destinatarului prin poștă, cu scrisoare recomandată și cu aviz de primire, sau prin orice alt mijloc care să asigure transmiterea textului cuprins în act și confirmarea primirii lui (telegramă, fax, email etc.) ori se înmânează personal destinatarului ori altor persoane indicate la alin. (2) de către executorul judecătoresc din oficiu sau la cererea părții interesate.

(2) În cazul absenței destinatarului persoană fizică, documentele menționate la alin. (1) se înmânează unui membru adult al familiei lui, rudelor, afinilor acestuia sau unei persoane care locuiește cu destinatarul, unei persoane cu funcție de răspundere din primărie sau președintelui asociației locatarilor de la domiciliul destinatarului, pentru a i se transmite lui. Persoana care a primit documentele este responsabilă de transmiterea sau de comunicarea lor neîntârziată destinatarului, răspunde pentru prejudiciile cauzate prin necomunicarea sau prin comunicarea tardivă a actelor. Documentul se consideră înmănat destinatarului la data indicată în avizul de primire.

(3) În cazul persoanei juridice, documentele se expediază pe adresa ei juridică și se consideră recepționate la data intrării lor în sediu sau la data înmânării lor unui angajat din administrație, din oficiul sau din secretariatul debitorului pentru a fi transmise destinatarului.

(4) În cazul în care înmânarea actului executorului judecătoresc către persoanele indicate la alin. (2) și (3) nu a fost posibilă, actul va fi comunicat prin publicare în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

(5) Atât destinatarul, cât și persoana care a primit documentele pentru a le transmite semnează și restituie avizul de primire.

(6) Refuzul de a primi actele executorului judecătoresc se atestă de către executorul judecătoresc în proces-verbal. Acest fapt însă nu împiedică efectuarea actelor de executare.

(7) Termenul de contestare curge de la data indicată în avizul de primire, în confirmarea transmiterii documentului sau în procesul-verbal de înmânare a actului persoanelor indicate la alin. (2) și (3), sau de la data comunicării actului în modul prevăzut la alin. (4).”

Din textul legal enunțat mai sus, deducem următoarele **modalități de comunicare a actelor**:

- prin poștă, cu scrisoare recomandată și cu aviz de primire;
- prin orice alt mijloc care să asigure transmiterea textului cuprins în act și confirmarea primirii lui (telegramă, fax, email etc.);
- se înmânează personal destinatarului ori, în cazul absenței destinatarului persoană fizică, altor persoane indicate la alin. (2) (membru adult al familiei lui, rudelor, afiniilor acestuia sau unei persoane care locuiește cu destinatarul, unei persoane cu funcție de răspundere din primărie sau președintelui asociației locatarilor de la domiciliul destinatarului) pentru a-i fi transmise acestuia;
- în cazul în care înmânarea actului executorului judecătoresc către persoanele indicate mai sus nu a fost posibilă, actul va fi comunicat prin publicare în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

În cea de a doua ipoteză, persoana care a primit documentele este responsabilă de transmiterea sau de comunicarea lor neîntârziată destinatarului și răspunde pentru eventualele prejudicii cauzate prin necomunicare sau prin comunicarea tardivă. Documentul se consideră înmânat destinatarului la data indicată în avizul de primire.

Astfel, legiuitorul a prevăzut mai multe modalități de comunicare a actelor, care sunt aplicate alternativ sau succesiv în procesul de executare silită.

La 17 decembrie 2020, Curtea Constituțională (Hotărârea nr. 31)⁴⁵ s-a expus asupra momentului *înmânării actelor executorului judecătoresc către destinatar* și implicit la momentul de la care începe să curgă termenul de contestare a acestor acte. Potrivit Curții Constituționale opțiunea legislatorului de a comunica actele executorului judecătoresc, în cazul în care nu este posibilă transmiterea lor debitorului personal, este suficient de clară și de previzibilă.

Curtea a observat că o asemenea metodă de comunicare se regăsește și în legile altor state europene. Obligația de transmitere a documentelor primite de la executorul judecătoresc, pusă în sarcina persoanelor indicate la art. 67 alin. (2) din Codul de executare, derivă din faptul că acestea se află într-o poziție mai apropiată în comparație cu executorul judecătoresc pentru a cunoaște situația destinatarului și locul de aflare a acestuia, pentru a-i comunica actele care îl vizează. Astfel, legislatorul a reglementat mai multe modalități prin care se va încerca comunicarea actului respectiv către destinatar, astfel încât să se asigure că au fost depuse toate diligențele necesare pentru a nu fi lezate drepturile și interesele destinatarului.

Curtea a notat că, legislația națională conține suficiente garanții procedurale împotriva arbitrariului (în speță, Codul de executare, fiind respectat art. 20 din Constituție) în spiritul art. 6 examinat împreună cu art. 13 din CEDO, ca participantul la procesul de executare să-și poată apăra cauza în scopul contestării măsurilor care interferează cu drepturile lui.

Curtea a observat că termenul de contestare a actelor executorului judecătoresc se calculează începând cu:

- data indicată în avizul de primire;
- data indicată în procesul-verbal de înmânare a actului persoanelor terțe; sau
- data comunicării actului prin publicare în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

De asemenea, participantul la procesul de executare poate fi repus în termenul de contestație în condițiile Codului de procedură civilă. Articolul 116 din Codul de procedură civilă prevede că persoanele care, din motive întemeiate, au omis termenul de îndeplinire a unui act de

⁴⁵ <https://www.constcourt.md/ccdocview.php?l=ro&tip=hotariri&docid=752>

procedură pot fi repuse în termen de către instanță. Mai mult, încheierea judecătorească prin care este respinsă cererea de repunere în termen poate fi atacată cu recurs, iar încheierea prin care s-a făcut repunerea în termen nu se supune recursului.

Totodată, art. 68 din Codul de executare pune în sarcina părților procedurii de executare obligația de a comunica executorului judecătoresc schimbarea domiciliului. Acest articol dispune următoarele:

“(1) Dacă, în procesul executării documentului executoriu, își schimbă domiciliul sau sediul, adresa poștală sau electronică, numărul de telefon/fax, părțile în procedura de executare sânt obligate să comunice executorului judecătoresc noua adresă, noul număr de telefon, de fax etc. În caz contrar, documentele afișate sau înmânate la ultima adresă sau expediate la numărul de fax cunoscut executorului judecătoresc se consideră comunicate.

(2) În cazul neîndeplinirii obligației de a comunica schimbarea domiciliului sau a sediului, executorul judecătoresc poate prezenta instanței de judecată procesul-verbal respectiv pentru aplicarea unei sancțiuni contravenționale.”

Prin urmare, eficiența comunicării depinde, în mare parte, și de diligența părților procedurii de executare. Or, obligația executorului judecătoresc de a comunica actele poate fi eficient realizată doar atunci când părțile depun diligența necesară pentru a comunica acestuia adresa la care vor recepționa efectiv actele.

❖ **Lacunele în comunicarea/schimbul de informații cu agenții constatatori**

Articolul 315 din Codul de executare prevede următoarele:

“(1) Amenda se achită de către contravenient în mod benevol, în termen de 30 de zile de la data aplicării ei.

(2) După achitarea de către contravenient a amenzii, instituția bancară sau agentul constator care a aplicat amenda este obligată/obligat, în termen de 2 zile lucrătoare, să includă informația privind achitarea amenzii în Registrul debitorilor menționat la art. 183 alin. (11) din prezentul cod.

(3) Instanța de judecată sau, după caz, agentul constator care a aplicat amenda verifică în Registrul debitorilor dacă amenda a fost achitată și, în cazul în care contravenientul nu a achitat-o, trimite executorului judecătoresc documentul executoriu pentru încasarea silită.

(4) Executarea amenzii contravenționale se asigură de către executorul judecătoresc în a cărui competență teritorială, stabilită de camera teritorială a executorilor judecătorești, se află domiciliul contravenientului.

(5) După primirea documentului executoriu, executorul judecătoresc verifică în Registrul debitorilor dacă amenda a fost achitată. Dacă executorul judecătoresc constată că amenda a fost achitată, acesta întocmește o încheiere privind refuzul de a primi documentul executoriu spre executare, informând despre aceasta instanța de judecată sau, după caz, agentul constator.

(6) În cazul în care, la data intentării, în Registrul debitorilor lipsește informația privind achitarea amenzii, executorul judecătoresc emite încheierea de intentare a procedurii de executare și execută documentul executoriu în conformitate cu prevederile cărții întâi a prezentului cod. Încheierea de intentare va fi comunicată debitorului la adresa indicată în documentul executoriu, dacă alta nu a fost comunicată de acesta. Concomitent cu amenda, se vor încasa și cheltuielile de executare.

(7) În cazul în care executarea silită nu a fost posibilă din cauza lipsei sau insuficienței de bunuri sau din cauza eschivării cu rea-voință a contravenientului, dacă amenda a fost aplicată de instanța de judecată, executorul judecătoresc solicită instanței care a examinat cauza să adopte o încheiere în condițiile art. 34 alin.(4) din Codul contravențional.

(8) În cazurile prevăzute la alin. (7) al prezentului articol, dacă amenda a fost aplicată de către agentul constator, executorul judecătoresc informează despre imposibilitatea executării silită a amenzii agentul constator, care solicită instanței înlocuirea amenzii cu o altă sancțiune contravențională în condițiile art. 34 alin. (4) din Codul contravențional.”

Din dispozițiile citate rezultă că atât instanța de judecată/agentul constatatator, cât și executorul judecătoresc au obligația de a verifica dacă amenda a fost achitată, întru a evita punerea în executare silită a unei amenzi deja achitate.

Mecanismul reglementat de aceste dispoziții pare a fi echitabil și eficient. Cu atât mai mult că după emiterea deciziei de aplicare a sancțiunii contravenționale, agentul constatatator/instanța de judecată au obligația de a o comunica contravenientului, iar acesta are la dispoziție 3 zile lucrătoare pentru a achita $\frac{1}{2}$ din cuantumul amenzii sau 30 de zile pentru a achita amenda în mărime deplină, evitând disconfortul și costurile asociate unei executări silite.

❖ Consecutivitatea urmăririi bunurilor

Codul de executare identifică în art. 89⁴⁶ bunurile debitorului care nu pot fi urmărite:

“(1) Nu pot fi urmărite următoarele bunuri ale debitorului persoană fizică:

a) bunurile de uz personal sau casnic, inclusiv mobilierul, care sunt indispensabile traiului debitorului persoană fizică și al membrilor familiei lui, destinate întreținerii unui mod de trai rezonabil, cu condiția ca valoarea fiecăruia dintre aceste bunuri să nu depășească 2000 de lei;

b) bunurile copiilor debitorului;

c) ordinele, medaliile, alte semne distinctivă cu care a fost decorat debitorul sau membrii familiei lui;

d) produsele alimentare necesare debitorului și familiei lui timp de 3 luni, iar dacă debitorul se ocupă exclusiv cu agricultura, animalele destinate producției de alimente pentru subsistență și hrana necesară pentru aceste animale;

e) inventarul agricol, inclusiv animalele nedestinate producției de alimente folosite pentru lucrările agricole sau casnice, hrana pentru aceste animale și semințele pentru cultura pământului, dacă debitorul se ocupă cu agricultura, în măsura necesară continuării lucrărilor în agricultură;

f) combustibilul, inclusiv cărbunele și lemnele, necesar debitorului și membrilor familiei lui pentru prepararea bucatelor și încălzirea locuinței, calculat pentru 3 luni de iarnă;

g) obiectele de cult religios, portretele de familie, verighetele sau alte obiecte care au o valoare sentimentală sau personală, cu excepția bijuteriilor sau altor obiecte de lux;

h) obiectele necesare debitorului pentru a-și continua exercitarea profesiei sau ocupației;

i) mijloacele de transport speciale pentru persoanele cu dizabilități, obiectele indispensabile persoanelor cu dizabilități și cele destinate îngrijirii bolnavilor;

j) autovehiculul care valorează cel mult 5 salarii medii pe economie, dacă acesta este în mod indispensabil necesar debitorului și membrilor familiei lui;

k) bunul imobil cu destinație locativă în care debitorul are stabilit domiciliul, cu condiția ca debitorul și soțul/soția, copilul minor, inclusiv cel adoptat, sau persoana aflată la întreținerea debitorului să nu aibă o altă locuință în proprietate sau în folosință, iar valoarea prevăzută în documentele executorii conform cărora este sechestrat să nu depășească 12 salarii medii pe economie, măsurile asigurătorii asupra bunului menținându-se pe durata executării, fără a afecta dreptul de posesie și folosință al debitorului;

l) animalele de companie, cu excepția celor crescute în scopuri comerciale;

m) alte bunuri care, conform legii, nu pot fi urmărite.

(2) Prevederile alin. (1) nu împiedică urmărirea bunurilor gajate/ipotecate de către persoanele în favoarea cărora s-a constituit gajul/ipoteca.”

Articolul 90⁴⁷ din Codul de executare stipulează anumite reguli care impun respectarea unei consecutivități de urmărire a bunurilor:

“(1) Consecutivitatea urmăririi bunurilor debitorului poate fi stabilită, de comunul acord al părților în procedura de executare, ținându-se cont de prioritatea intereselor creditorului.

⁴⁶ Art. 89 în redacția LP132 din 07.10.2021, MO249-253/15.10.2021 art. 295; în vigoare 15.10.2021.

⁴⁷ Art. 90 alin. (2) modificat LP132 din 07.10.2021, MO249-253/15.10.2021 art. 295; în vigoare 15.10.2021.

(2) În cazul în care debitorul nu indică în ce consecutivitate solicită să fie urmărite bunurile sale, consecutivitatea va fi stabilită de creditor, în comun cu executorul judecătoresc, cu respectarea prevederilor art. 94 alin. (1¹), ținându-se cont de următoarea consecutivitate:

- a) în primul rând vor fi urmărite bunurile personale ale debitorului libere de gaj sau de ipotecă și mijloacele bănești;
- b) în al doilea rând vor fi urmărite bunurile debitorului care se află în proprietate comună pe cote-părți sau în devălmășie, libere de gaj sau de ipotecă;
- c) în al treilea rând vor fi urmărite bunurile gajate sau ipotecate;
- d) în ultimul rând va fi urmărit bunul imobil în care domiciliază debitorul.”

Rațiunea pe care este legiferată această normă este una evidentă și echitabilă - se supun urmării silite în primul rând mijloacele bănești - or, urmărirea acestora corespunde cel mai mult scopului executării silite și interesului creditorului, dar este și cea mai puțin costisitoare - or, încasarea mijloacelor bănești din cont implică minime cheltuieli de executare și, în acest mod, corespunde și interesului debitorului.

Bunurile deținute în proprietate comună sunt supuse urmării în al doilea rând pentru a afecta cât mai puțin posibil coproprietarii. Reținem din norma legală citată că bunul imobil în care domiciliază debitorul este urmăribil în ultimul rând, după epuizarea altor bunuri sau dacă alte bunuri nu există. Totodată, menționăm că legislația națională este destul de flexibilă și permite părților procedurii de executare să stabilească de comun acord consecutivitatea urmării, derogând de la cea legal prescrisă.

Urmărirea unor categorii particulare de bunuri este reglementată în continuare de Codul de executare: art. 91 (urmărirea mijloacelor bănești în numerar), art. 92 (urmărirea mijloacelor bănești de pe conturi), art. 93 (urmărirea valorilor mobiliare) și art. 94 (urmărirea bunurilor imobile și a celor mobile).

Ținem să notăm modificările operate art. 94 din Codul de executare, prin completarea acestuia cu un nou aliniat - alin. (1¹),⁴⁸ în următoarea redacție:

“(1¹) În cazul documentelor executorii privitoare la creanțe a căror valoare nu depășește 12 salarii medii pe economie, urmărirea bunurilor imobile ale debitorului poate fi făcută numai dacă acesta nu are alte bunuri urmăribile sau dacă are bunuri urmăribile, dar acestea nu pot fi valorificate sau nu pot acoperi valoarea creanței urmărite, cu condiția că bunul imobil urmărit nu este unicul domiciliu al debitorului. Refuzul nejustificat al debitorului de a furniza executorului judecătoresc informațiile, lămuririle și dovezile necesare, precum și furnizarea cu rea-credință de informații incomplete în legătură cu existența și valoarea unor bunuri mobile ori a unor venituri de natură a fi valorificate în vederea acoperirii integrale a creanței permit declanșarea urmării silite imobiliare chiar dacă valoarea creanței nu depășește 12 salarii medii pe economie.”

❖ **Competența teritorială**

Legislația privind executarea stabilește competența executorului judecătoresc, modul și condițiile de executare silită a documentelor executorii (art. 1 alin. (2) din Codul de executare).

Articolul 30 din Codul de executare dispune competența teritorială:

“(1) Executorul judecătoresc poate întreprinde acțiuni de executare silită doar în circumscripția camerei teritoriale a executorilor judecătorești în care biroul său își are sediul.

(2) Prin derogare de la alin. (1):

- a) în cazul executării măsurilor de asigurare a acțiunii sau al executării prin urmărirea mijloacelor de transport, a mijloacelor bănești de pe conturile debitorului, a valorilor mobiliare sau a participațiunii debitorului la capitalul social, competența teritorială a executorului judecătoresc se extinde pe întreg teritoriul țării;

⁴⁸ Art. 94 alin. (11) introdus prin LP132 din 07.10.21, MO249-253/15.10.21 art. 295; în vigoare 15.10.2021.

b) în cazul executării documentelor executorii prin urmărirea salariului sau unui alt venit al debitorului, competent în executare este executorul judecătoresc în a cărui circumscripție teritorială, stabilită de camera teritorială a executorilor judecătorești, se află sediul instituției (organizației) de la care debitorul primește venituri.

(3) Documentele executorii privind încasarea plăților periodice și documentele executorii indicate la art. 15 alin.(2) din prezentul cod, cu excepția celor de la lit. c), se prezintă spre executare executorului judecătoresc în a cărui competență teritorială, stabilită de camera teritorială a executorilor judecătorești, se află domiciliul sau sediul debitorului ori instituția penitenciară în care își ispășește pedeapsa debitorul.

(4) Documentele executorii indicate la art. 15 alin. (2) lit. c) din prezentul cod se remit din oficiu de către instanța de judecată spre executare executorului judecătoresc indicat de creditor în cererea de eliberare a titlului executoriu.”

Conexarea urmăririlor și soluționarea conflictelor de competență este reglementată de art. 31 din Codul de executare, iar art. 32 din același Cod dispunând circumstanțele legale de strămutare a documentului executoriu.

Potrivit Legii privind organizarea judecătorească⁴⁹ judecătoriile funcționează în sectoare stabilite prin lege. Judecătoriile și localitățile din raza de activitate a acestora se stabilesc conform Anexei nr. 2 (art. 25).

❖ Răspunderea disciplinară a executorului judecătoresc

Executorii judecătorești trebuie să acționeze extrem de profesionist și responsabil în fiecare caz, atunci când iau măsuri de executare sau de asigurare. Jurisdicția largă a executorilor judecătorești și rolul lor cheie în exercitarea drepturilor și asigurarea justiției indică importanța specifică a conduitei lor responsabile și profesionale în conformitate cu Codul de etică al executorilor judecătorești. Prin Recomandarea Rec(2003)17 a Comitetului de Miniștri către statele membre⁵⁰ au fost stabilite standardele europene privind executarea hotărârilor judecătorești în procedurile civilă și comercială. Comisia Europeană pentru Eficiența Justiției (CEPEJ) a elaborat documentul de aplicabilitate practică “Linii directoare pentru o mai bună implementare a recomandărilor existente ale Consiliului Europei privind executarea hotărârilor judecătorești” (CEPEJ(2009)11REV2),⁵¹ prin care se asigură eficiența standardelor dispuse de Recomandarea Rec(2003)17. Luate împreună, cele 82 de puncte ale acestor Linii directoare sunt destinate să reprezinte fundamentul pentru un sistem de executare a hotărârilor judecătorești care asigură echilibrul corect între drepturile creditorilor și cele ale debitorilor.⁵²

Potrivit pct. 12 din Liniile directoare “Fiecare autoritate trebuie să prevadă supraveghere adecvată (având în vedere fiecare jurisprudență CEDO) a procesului de executare și trebuie să poarte responsabilitate pentru eficiența serviciilor de executare. Responsabilitatea poate fi realizată prin raportări de management și/sau feedback-ul (părerea) clientului. Fiecare raport trebuie să permită verificarea faptului executării hotărârii instanței de judecată, iar în cazul în care hotărârea a rămas neexecutată, să se identifice eforturile reale întreprinse într-un termen rezonabil, respectându-se egalitatea părților.” La rândul său, pct. 81 din aceleași Linii

⁴⁹ Legea nr. 514-XIII din 06 iulie 1995, republicată, cu modificările/completările ulterioare; accesată la 16 noiembrie 2021: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=127868&lang=ro#

⁵⁰ Adoptată de Comitetului de Miniștri la 09 septembrie 2003 la cea de-a 851 ședință a miniștrilor adjuncți; http://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectId=09000016805df135

⁵¹ Adoptat de CEPEJ la 17 decembrie 2009 la cea de-a 14-a reuniune plenară, la Strasbourg (09 și 10 decembrie 2009).

⁵² Ghid de bune practici privind executarea hotărârilor judecătorești (CEPEJ(2015)10), adoptat de CEPEJ la 11 decembrie 2015 la cea de-a 14-a reuniune plenară, la Strasbourg (10 și 11 decembrie 2015), pct. 3-4.

directoare, indică că *“Procedurile disciplinare trebuie să fie efectuate de către o autoritate independentă. Statele membre trebuie să țină cont de necesitatea introducerii unui sistem de filtrare prealabilă a cazurilor care sunt depuse doar în scop de tergiversare.”*

În aceeași ordine de idei, reglementările disciplinare detaliate inspiră încrederea publicului față de executorii judecătorești. Statele pot să se asigure că există acces eficient la procedurile disciplinare și că acestea sunt realizate într-o manieră care garantează administrarea corectă a justiției (în conformitate cu dreptul la un proces echitabil prevăzut în art. 6 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului). În mod similar, eventualele penalități trebuie să fie definite în mod legal și suficient de variate pentru a permite autorității să impună cea mai potrivită sancțiune pentru gravitatea conduitei pentru care executorul judecătoresc este acuzat. De asemenea trebuie să existe posibilitatea de contestare a acestor penalități.⁵³

Capitolul V din Legea privind executorii judecătorești reglementează răspunderea disciplinară a executorilor judecătorești. Articolul 21 din această lege stabilește conținutul noțiunii de abatere disciplinară, enunțând lista acțiunilor/inacțiunilor/omisiunilor executorului judecătoresc pasibile de răspundere disciplinară.

Astfel, potrivit acestui articol:

“(1) Executorul judecătoresc răspunde disciplinar pentru săvârșirea unei abateri disciplinare.

(2) Constituie abatere disciplinară:

a) nerespectarea secretului profesional;

b¹) încălcare gravă sau sistematică a obligațiilor profesionale stabilite de lege;

b²) încălcarea modului și a termenelor de comunicare a actelor întocmite de executorul judecătoresc părților în procedura de executare și/sau reprezentanților acestora, neacordarea posibilității de a lua cunoștință sau de a efectua copii de pe materialele din dosarul de executare;

c) săvârșirea unor fapte care aduc atingere onoarei, probității profesionale ori bunelor moravuri;

d) tergiversarea sistematică sau neglijența gravă în efectuarea lucrărilor legate de procedura de executare;

e) încălcarea, din motive imputabile executorului judecătoresc, a termenului de îndeplinire a acțiunilor procedurale sau refuzul nemotivat de a efectua acte de executare;

e1) încălcarea modului de evidență, pregătire și păstrare a arhivei;

f) încălcarea gravă a Codului deontologic;

g) nerespectarea hotărârilor organelor profesionale ale executorilor judecătorești;

h) absența nejustificată de la birou mai mult de două zile lucrătoare consecutive;

i) constatarea incapacității profesionale, exprimată și prin anularea irevocabilă de către instanța de judecată a unui număr de executări silit reprezentând 10% din dosarele de executare sau a unor acte de executare, întocmite în cel mult 20% din dosarele de executare, instrumentate într-un an calendaristic;

j) neprezentarea materialelor solicitate de către Ministerul Justiției, Uniunea Națională a Executorilor Judecătorești sau Colegiul disciplinar în vederea exercitării de către acestea a atribuțiilor lor legale/statutare;

k) obstrucționarea în orice mod a exercitării atribuțiilor controlorilor de supraveghere a activității executorului judecătoresc;

l) exercitarea calității de executor judecătoresc pe durata suspendării activității sau exercitarea activității de executor judecătoresc contrar prevederilor legale privind competența teritorială.

(3) În caz de suspendare sau de încetare a activității, executorul judecătoresc rămâne subiectul răspunderii disciplinare în ceea ce privește acțiunile sau omisiunile prevăzute la alin. (1), săvârșite în perioada în care activa în calitate de executor judecătoresc.”

Articolul 22 din aceeași lege stabilește componența și modul de funcționare a Colegiului Disciplinar al Executorilor Judecătorești, după cum urmează:

“(1) Colegiul disciplinar se constituie pe lângă Uniunea Națională a Executorilor Judecătorești și are drept scop examinarea cazurilor privind tragerea la răspundere disciplinară a executorului judecătoresc.

⁵³ *Ibidem*, pct. 23.

(2) Colegiul disciplinar este format din 7 membri: 3 membri desemnați de Uniunea Națională a Executorilor Judecătorești, doi membri desemnați de Ministerul Justiției, un reprezentant al mediului academic din domeniul dreptului și un reprezentant al societății civile. Reprezentantul mediului academic și cel al societății civile sânt selectați în comun de Ministerul Justiției și Uniunea Națională a Executorilor Judecătorești, prin concurs. Uniunea Națională a Executorilor Judecătorești și Ministerul Justiției vor desemna în același mod supleanți pentru fiecare membru al Colegiului disciplinar. Secretarul Colegiului disciplinar va fi desemnat din rândul angajaților Uniunii Naționale a Executorilor Judecătorești.

(3) Prin ordinul ministrului justiției privind constituirea Colegiului disciplinar se desemnează și membrii supleanți în modul stabilit la alin. (2).

(4) Mandatul membrului Colegiului disciplinar este de doi ani de la desemnare. Un membru al Colegiului disciplinar poate fi desemnat cel mult pentru două mandate consecutive. Mandatul de membru al Colegiului disciplinar nu este compatibil cu calitatea de membru al Comisiei de licențiere, al comisiei de cenzori și al Consiliului Uniunii Naționale a Executorilor Judecătorești.

(5) Membrii Colegiului disciplinar reprezentanți ai mediului academic și ai societății civile beneficiază de o indemnizație al cărei mod de calcul este stabilit de Uniunea Națională a Executorilor Judecătorești.

(6) Executorii judecătorești cărora le-au fost aplicate sancțiuni disciplinare în ultimii 3 ani nu pot fi membri ai Colegiului disciplinar. Dacă unul dintre membrii colegiului este subiect al procedurii disciplinare, acesta va fi înlocuit de membrul supleant.

(7) Ședințele Colegiului disciplinar sânt deliberative dacă sânt prezenți 5 membri ai acestuia. Sub sancțiunea nulității, deciziile colegiului se adoptă cu cel puțin 4 voturi.

(8) Membrii Colegiului disciplinar sânt obligați să păstreze secretul deliberărilor, să nu divulge informația aflată în cursul procedurilor disciplinare și să nu dezvăluie nicio opinie exprimată pe parcursul procedurii disciplinare, cu excepțiile prevăzute de lege.

(9) Regulamentul de activitate al Colegiului disciplinar este aprobat de Ministerul Justiției, după consultarea cu Uniunea Națională a Executorilor Judecătorești.”

Articolul 24 din Legea privind executorii judecătorești enumeră sancțiunile disciplinare aplicabile executorilor judecătorești, stabilind următoarele:

“(1) Sancțiunile disciplinare se aplică în raport cu gravitatea faptei și constau în:

a) avertisment, cu obligația de a se instrui, pe cheltuială proprie, pe o durată de la 4 până la 8 ore academice;

b) mustrare, cu obligația de a se instrui, pe cheltuială proprie, pe o durată de la 8 până la 24 de ore academice;

c) amendă;

d) suspendarea activității executorului judecătoreesc pe un termen de la o lună până la 6 luni;

e) retragere a licenței.

(1¹) Sancțiunile prevăzute la alin. (1) lit. a) și b) se execută în termen de cel mult 30 de zile de la data rămânerii definitive a deciziei Colegiului disciplinar. În cazul neexecutării acestora în termenul indicat, se vor aplica prevederile art. 18 alin. (1) lit. e¹).

(2) Mărimea amenzii prevăzută la alin. (1) lit. c) este de la 30 la 600 de unități convenționale. Ea se depune la contul Uniunii Naționale a Executorilor Judecătorești. Neachitarea acestei amenzi în termen de 30 de zile atrage suspendarea de drept a activității executorului judecătoreesc în condițiile art. 18. Decizia definitivă a Colegiului disciplinar este un document executoriu.

(4) Sancțiunea disciplinară se aplică prin decizie a Colegiului disciplinar.

(7) Decizia Colegiului disciplinar poate fi contestată, fără a fi necesară procedura prealabilă, în instanța de judecată în a cărei jurisdicție își are sediul Uniunea Națională a Executorilor Judecătorești, în termen de 30 de zile de la comunicare, în modul prevăzut la art. 231 alin. (6). Hotărârea judecătorească se contestă cu apel în condițiile Codului de procedură civilă. Deciziile instanței de apel nu se supun recursului, fiind definitive și irevocabile de la pronunțare.”

Din normele citate mai sus reținem câteva momente importante:

Lista abaterilor disciplinare (14 la număr) imputabile unui executor judecătoreesc, rezultate acțiunilor/inacțiunilor, pare a fi cea mai extinsă și detaliată, în raport cu reglementările incidente altor profesii juridice liberale - de exemplu:

- Legea cu privire la avocatură⁵⁴ (art. 56) prevede generic că încălcarea prevederilor acelei legi, ale altor acte normative ce reglementează activitatea de avocat, precum și încălcarea gravă a normelor Codului deontologic al avocatului constituie temei pentru atragerea la răspundere disciplinară a avocatului;
- Legea cu privire la administratorii autorizați⁵⁵ (art. 36) prevede o listă a faptelor administratorului autorizat care ar constitui abateri disciplinare ce include 5 poziții;
- Legea cu privire la organizarea activității notariale⁵⁶ (art. 19) prevede o listă a abaterilor disciplinare comensurabilă cu cea a executorilor judecătorești (dat fiind că abaterile stipulate la art. 64 lit. a), c), e), f) din Legea cu privire la organizarea activității notariale se regăsesc în Legea privind executorii judecătorești direct ca temei de suspendare a activității de executor judecătoresc).

Componența Colegiului Disciplinar al Executorilor Judecătorești este una echilibrată și complexă, incluzând executori judecătorești, reprezentanți ai MJ, societății civile și ai mediului academic - fapt care creează premise consistente pentru o examinare echidistantă și obiectivă a sesizărilor parvenite în adresa Colegiului.

Remarcăm că componența Colegiului Disciplinar al Executorilor Judecătorești este una mai echilibrată și cu un grad de reprezentativitate mai sporit decât cel a comisiilor similare din alte profesii liberale - a se vedea în acest sens art. 44 din Legea cu privire la avocatură (*Comisia pentru etică și disciplină este compusă din 11 avocați, dintre care 6 sânt aleși de Congres dintre avocații cu o vechime în profesie de cel puțin 5 ani, iar 5 sânt delegați de barouri.*) și art. 67 din Legea cu privire la organizarea activității notariale (*Colegiul Disciplinar este compus din 7 membri: 3 membri aleși de către Adunarea Generală a Notarilor, 3 membri desemnați de către Ministerul Justiției, 1 reprezentant din rândul societății civile selectat prin concurs*).

În cazul administratorilor autorizați Comisia de autorizare și disciplină se compune din 9 membri titulari și 9 membri supleanți, dintre care: trei reprezentanți desemnați de Ministerul Justiției; un reprezentant desemnat de Ministerul Economiei; un profesor universitar în drept, desemnat prin concurs public de Ministerul Justiției; un profesor universitar în științe economice, desemnat prin concurs public de Ministerul Economiei; trei reprezentanți desemnați de Uniunea administratorilor autorizați din rândul administratorilor care au o vechime în profesie de cel puțin 3 ani și o reputație ireproșabilă (art. 7 din Legea cu privire la administratorii autorizați). Totuși, ținem să remarcăm mandatul extins al Comisiei având atribuții atât privind admiterea în profesie, cât și de responsabilizare prin atragerea la răspundere disciplinară a administratorilor autorizați (art. 8 din Legea precitată).

❖ Probleme de etică și deontologie profesională

Executorii judecătorești trebuie să dea dovadă de independență, imparțialitate, integritate, etichetă (decență și corectitudine), egalitate, competență, străduință și înalt profesionalism în procesul exercitării obligațiilor de serviciu prin a-și fundamenta comportamentul pe principiile

⁵⁴ Legea nr. 1260 din 19 iulie 2002, cu modificările/completările ulterioare; accesată la 16 noiembrie 2021: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=126609&lang=ro#

⁵⁵ Legea nr. 161 din 18 iulie 2014, cu modificările/completările ulterioare; accesată la 16 noiembrie 2021: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=112691&lang=ro#

⁵⁶ Legea nr. 69 din 14 aprilie 2016, cu modificările/completările ulterioare; accesată la 16 noiembrie 2021: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=125333&lang=ro#

enunțate în spiritul celor adoptate la Bangalore în anul 2001⁵⁷ (chiar dacă vizează conduita judiciară,⁵⁸ se pot raporta *mutatis mutandis*) și prin a se ghida de valorile morale, adoptând aceste standarde de conduită atât în cadrul activității profesionale, cât și în afara acesteia. Autoritatea morală a executorului judecătoresc este o condiție *sine qua non* a credibilității acestuia în societate, în actul de justiție.⁵⁹

Articolul 3 din Codul de etică al executorilor judecătorești:

“Executorul judecătoresc este obligat să se abțină de la orice act ilegal și/sau contrar dispozițiilor statutare ale UNEJ, ce poate aduce atingere ordinii publice, bunelor moravuri, demnității profesiei de executor judecătoresc sau imaginii organizației profesionale din care face parte, atât în cadrul exercitării activității profesionale, cât și în afara acesteia.”

Codul de etică al executorilor judecătorești dispune anumite rigori și limitări aplicabile comunicării și comportamentului executorului judecătoresc.

Potrivit art. 21 din sunt reglementate relațiile executorului judecătoresc cu părțile și participanții procedurii de executare:

“Executorul judecătoresc va trata părțile și participanții procedurii de executare în mod respectuos, impunând această obligație și persoanelor care activează în cadrul biroului în calitate de executor judecătoresc stagiar sau altă calitate.

Executorul judecătoresc își va exercita activitatea profesională, respectând drepturile și demnitatea părților, autoritatea judecătorească și hotărârile judecătorești.

Executorul judecătoresc nu este în drept să transmită, sau să ofere, personal sau prin intermediul persoanelor ori entităților interpuse, drepturi patrimoniale cu titlul de recompensă pentru că creditorul/clientul a apelat la activitatea sa profesională sau a altui executor judecătoresc.”

Articolul 22 din Cod circumscrie relațiile executorului judecătoresc cu creditorii:

“Executorul judecătoresc va trata în mod egal toți creditorii și își va exercita activitatea profesională în timp util și efectiv.

Executorul judecătoresc va asigura posibilitatea contactării cu sine sau cu persoana care activează în cadrul biroului său oricărui creditor, luând în considerație programul de activitate al biroului.

Executorul judecătoresc va manifesta prudența necesară și va depune efortul rezonabil în vederea rambursării taxelor și spezelor avansate.”

Totodată, art. 23 din Codul precitat prevede principiile de furnizare a informației și de notificare a părților și participanților de către executorul judecătoresc:

“În orice situație în care necesitatea se impune de circumstanțele concrete ale cauzei, executorul judecătoresc trebuie să explice părților, participanților procedurii de executare și clientului consecințele juridice ale acțiunilor exercitate de el.

Executorul judecătoresc nu va induce în eroare părțile, participanții procedurii de executare și clientul cu privire la autoritatea, calificarea, experiența sau abilitățile sale.

Executorul judecătoresc trebuie să asigure părților și participanților procedurii de executare acces egal la informația cu privire la procedura de executare, precum și la informația cu privire la vânzarea bunurilor, în conformitate cu prevederile legale.”

---

⁵⁷ A se vedea articolul “Valorile morale și principiile definerii ale deontologiei profesionale a executorului judecătoresc”, Valeriu Capcea, Gora Mădălin;

http://dspace.usarb.md:8080/jspui/bitstream/123456789/4647/1/Capcea_V_Valorile.pdf

⁵⁸ A se consulta la:

https://www.unodc.org/res/ji/import/international_standards/bangalore_principles/bangalore_principles_romanian.pdf

⁵⁹ A se vedea Studiul privind standardele etice prevăzute de codul deontologic al executorului judecătoresc, realizat de Svetlana Chesari, Chișinău, 2015.

Dispozițiile generale aplicabile comportamentul executorului judecătoresc în public se regăsesc în art. 24 din Codul de executare al executorilor judecătorești.

“Executorul judecătoresc va depune diligența și prudența corespunzătoare pentru a fi o persoană respectată în societate și a nu întreprinde acțiuni ce suscită dubii rezonabile în privința onestității sale, aduce atingere reputației numelui său și prestigiului profesiei.

Executorului judecătoresc va fi deschis și accesibil publicului inclusiv prin intermediul persoanelor care activează în cadrul biroului său în calitate de executor judecătoresc stagiar sau altă calitate.

Executorul judecătoresc nu va utiliza autoritatea profesiei și/sau a UNEJ în scopul realizării intereselor personale.

În timpul exercitării atribuțiilor oficiale, executorul judecătoresc va avea un aspect exterior adecvat, care să sporească prestigiul profesiei. Nu va fi considerată ținută adecvată ținuta sport a executorului judecătoresc în timpul exercitării activităților profesionale.”

3.2. EXEMPLE DE BUNE PRACTICI PENTRU PROBLEMELE IDENTIFICATE

Una dintre problemele/deficiențe constatate în raport, care urmează în cel mai scurt timp să fie soluționată fiabil, ține de identificare unor modalități eficiente și optime de comunicare a actelor executorului judecătoresc.

Din perspectiva facilitării și optimizării eforturilor de conciliere a solicitărilor formulate de executorii judecătorești, creditori, debitori în acest sens și de identificare a unor soluții pragmatice, sustenabile și neapărat legale, reproducem mai jos unele reglementări referitoare la comunicarea actelor judiciare/ale executorului judecătoresc existente în alte state. Am marcat în bold unele eventuale soluții, care lipsesc în legislația națională, dar care ar putea fi preluate și aplicate pentru Republica Moldova.

Astfel, Codul de procedură civilă al **României**⁶⁰ conține următoarele reglementări privind **citarea**. Articolul 163 Procedura de comunicare:

“(1) Comunicarea citației se va face persoanei în drept să o primească, care va semna dovada de înmânare certificată de agentul însărcinat cu înmânarea.

(2) Dacă destinatarul primește citația, dar refuză să semneze dovada de înmânare ori, din motive întemeiate, nu o poate semna, agentul va întocmi un proces-verbal în care va arăta aceste împrejurări.

(3) Dacă destinatarul refuză să primească citația, agentul o va depune în cutia poștală. În lipsa cutiei poștale, va afișa pe ușa locuinței destinatarului o înștiințare care trebuie să cuprindă:

a) anul, luna, ziua și ora când depunerea sau, după caz, afișarea a fost făcută;

b) numele și prenumele celui care a făcut depunerea sau, după caz, afișarea și funcția acestuia;

c) numele, prenumele și domiciliul sau, după caz, reședința, respectiv sediul celui înștiințat;

d) numărul dosarului în legătură cu care se face înștiințarea și denumirea instanței pe rolul căreia se află dosarul, cu indicarea sediului acesteia;

e) arătarea actelor de procedură despre a căror comunicare este vorba;

f) mențiunea că după o zi, dar nu mai târziu de 7 zile de la afișarea înștiințării ori, când există urgență, nu mai târziu de 3 zile, destinatarul este în drept să se prezinte la sediul instanței de judecată pentru a i se comunica citația. Când domiciliul sau reședința ori, după caz, sediul acestuia nu se află în localitatea unde instanța de judecată își are sediul, înștiințarea va cuprinde mențiunea că pentru a i se comunica citația destinatarul este în drept să se prezinte la sediul primăriei în a cărei rază teritorială locuiește sau își are sediul;

g) mențiunea că, în cazul în care, fără motive temeinice, destinatarul nu se prezintă pentru comunicarea citației în interiorul termenului de 7 zile sau, după caz, al termenului de 3 zile prevăzut la lit. f), citația se consideră comunicată la împlinirea acestui termen;

h) semnătura celui care a depus sau afișat înștiințarea.

(4) Mențiunile de la alin. (3) lit. c)-g) se completează de către greșa instanței. Termenele prevăzute la alin.

(3) lit. f) și g) se calculează zi cu zi.

⁶⁰ Legea nr. 134/2010 din 01 iulie 2010, republicat, modificat și completat; <http://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/177197>.

(5) Despre împrejurările arătate la alin. (3) agentul va întocmi un proces-verbal, care va cuprinde mențiunile arătate la art. 164, acesta făcând dovada până la înscrierea în fals cu privire la faptele constatate personal de cel care l-a încheiat.

(6) Dacă destinatarul nu este găsit la domiciliu ori reședința sau, după caz, sediu, agentul îi va înmâna citația unei persoane majore din familie sau, în lipsă, oricărei alte persoane majore care locuiește cu destinatarul ori care, în mod obișnuit, îi primește corespondența.

(7) Când destinatarul locuiește într-un hotel sau într-o clădire compusă din mai multe apartamente și nu este găsit la această locuință a sa, agentul îi va comunica citația administratorului, portarului sau celui care, în mod obișnuit, îl înlocuiește. În aceste cazuri, persoana care primește citația va semna dovada de primire, agentul certificându-i identitatea și semnătura și încheind un proces-verbal cu privire la aceste împrejurări. Dispozițiile alin. (2) se aplică în mod corespunzător.

(8) În cazul în care lipsesc persoanele prevăzute la alin. (6) și (7), precum și atunci când acestea, deși prezente, refuză să primească actul, sunt aplicabile dispozițiile alin. (3)-(5).

(9) În cazurile prevăzute la alin. (3) și (8), agentul are obligația ca, în termen de cel mult 24 de ore de la depunerea sau afișarea înștiințării, să depună citația, precum și procesul-verbal prevăzut la alin. (5), la sediul instanței de judecată care a emis citația ori, după caz, la cel al primăriei în raza căreia destinatarul locuiește sau își are sediul, urmând ca acestea să comunice citația.

(10) Când părții sau reprezentantului ei i s-a înmânat citația de către funcționarul anume desemnat în cadrul primăriei, acesta are obligația ca, în termen de cel mult 24 de ore de la înmânare, să înainteze instanței de judecată dovada de înmânare prevăzută la alin. (1), precum și procesul-verbal prevăzut la alin. (5).

(11) Când termenul prevăzut la alin. (3) lit. f) s-a împlinit fără ca partea sau un reprezentant al ei să se prezinte la primărie pentru a i se înmâna citația, funcționarul anume însărcinat din cadrul primăriei va înainta instanței de judecată, de îndată, citația ce trebuia comunicată, precum și procesul-verbal prevăzut la alin. (5).

(12) Dispozițiile prezentului articol se aplică și la comunicarea sau notificarea oricărui alt act de procedură.

În **Luxemburg**, numai executorii judecătorești au competența de a efectua comunicarea unui act, prin a opta între unele dintre procedurile disponibile de notificare și comunicare.

Potrivit noului Cod de procedură civilă⁶¹, **notificarea** se realizează, în majoritatea cazurilor, sub formă de scrisoare recomandată cu confirmare de primire. Dacă îl găsește pe destinatarul notificării, agentul poștal îi solicită acestuia să semneze confirmarea de primire, care ulterior este trimisă expeditorului. În cazul în care destinatarul refuză să semneze confirmarea de primire, agentul poștal consemnează acest lucru și se consideră că notificarea a avut loc. Dacă persoana nu poate fi găsită, dar adresa este corectă, agentul poștal lasă în cutia poștală un avis prin care îl invită pe destinatar să recupereze scrisoarea de la oficiul poștal, într-un termen indicat în avis. **În acest caz se consideră că notificarea a avut loc, chiar dacă destinatarul nu se prezintă la oficiul poștal.**

Procedura de notificare descrisă nu se aplică decât în cazul în care destinatarul actului locuiește în Luxemburg. În ceea ce privește persoanele cu domiciliul în străinătate, trebuie aplicată procedura de comunicare.

Executorul judecătoresc **comunică** un act destinatarului în persoană, **în orice loc în care executorul judecătoresc îl găsește**. De obicei, executorul judecătoresc se deplasează la domiciliul destinatarului. Însă, înmânarea poate avea loc în orice loc în care executorul judecătoresc îl găsește pe destinatar, de exemplu la locul de muncă.

Comunicarea se efectuează direct persoanei atunci când copia actului este înmănată efectiv destinatarului. În cazul unei persoane juridice, comunicarea se efectuează direct persoanei atunci când copia actului este înmănată reprezentantului său legal, unui împuternicit al acestuia din urmă sau oricărei alte persoane abilitate în acest scop. Dacă este vorba despre o comunicare

⁶¹ LUX-1998-L-50536 din 03 august 1998, consolidat și modificat;
https://legilux.public.lu/eli/etat/leg/code/procedure_civile/20210916

la domiciliul ales, comunicarea se efectuează direct persoanei în cazul în care copia actului este înmănată mandatarului.

Dacă destinatarul acceptă copia actului, executorul judecătoresc consemnează acest lucru în aviz. În acest caz, se consideră că respectiva comunicare este realizată în ziua înmânării actului destinatarului. **Dacă destinatarul refuză să accepte copia actului**, executorul judecătoresc consemnează acest lucru în aviz. **În acest caz, se consideră că respectiva comunicare este realizată în ziua prezentării actului destinatarului.**

Dacă executorul judecătoresc îl găsește pe destinatarul actului la domiciliu, acesta îi va înmâna o copie conformă a documentului. Executorul judecătoresc va întocmi un proces-verbal de îndeplinire a acestei formalități, care va fi anexat actului în original și restituit împreună cu acesta părții care a avut inițiativa notificării.

Pe lângă modalitățile prezentate mai sus mai există notificarea și comunicarea indirectă a actelor (comunicarea la domiciliu și comunicarea prin depunerea unei copii a avizului).

Conform art. 161 din noul Cod de procedură civilă, **“Se consideră comunicare la domiciliu comunicarea efectuată la adresa cu care destinatarul este înregistrat în registrul de evidență a populației”**.

Atunci când actul nu poate fi comunicat destinatarului în persoană, copia actului se trimite la domiciliul acestuia. Dacă destinatarul nu locuiește la respectivul domiciliu sau nu are un domiciliu, copia actului se trimite în locul unde acesta își are reședința principală. În cazul unei persoane juridice, comunicarea se efectuează la sediul social sau administrativ al acesteia.

Copia actului se înmânează oricărei persoane care se găsește la sediul respectiv, cu condiția ca aceasta să o accepte, să își declare numele, prenumele, calitatea și adresa și să confirme primirea. Copia actului se înmânează într-un plic închis pe care se notează numele, prenumele, calitatea și adresa destinatarului și pe a cărui clapă de închidere se aplică ștampila executorului judecătoresc.

Copia nu poate fi înmănată unui copil care nu a împlinit vârsta de 15 ani și nici persoanei la cererea căreia este comunicat actul.

Executorul judecătoresc lasă la domiciliul destinatarului, la reședința principală a acestuia sau la sediul social ori administrativ al persoanei juridice, în plic închis, un aviz datat ce conține o înștiințare cu privire la înmânarea copiei actului, precum și informațiile privind persoana căreia i-a fost înmănată copia. Executorul atașează la acesta o copie neștampilată a actului. Se procedează în același mod în cazul comunicării la domiciliul ales. În toate cazurile, se consideră că actul este comunicat în ziua înmânării copiei actului.

Comunicarea prin depunerea unei copii a avizului: art. 155 alin. (6) din noul Cod de procedură civilă prevede că, “În cazul în care actul nu a putut fi comunicat după cum se prevede mai sus, iar din verificările efectuate și care trebuie menționate în act de către executorul judecătoresc reiese că destinatarul locuiește la adresa indicată, executorul depune la această adresă o copie a actului în plic închis, atașând un aviz care informează destinatarul că nimeni nu a fost găsit la adresa indicată sau că persoanele prezente au refuzat să accepte copia actului.

Se consideră că respectiva comunicare a fost efectuată în ziua depunerii. În aceeași zi sau cel târziu în prima zi lucrătoare următoare, executorul trimite prin scrisoare simplă o copie a actului și a avizului menționat anterior la adresa indicată în act.”

Articolul 157 din noul Cod de procedură civilă prevede modalitatea de comunicare aplicabilă atunci când nu se cunosc nici domiciliul, nici reședința și nici sediul social al destinatarului, precizând că “Atunci când nu se cunosc nici domiciliul, nici reședința persoanei căreia trebuie să i se comunice actul, executorul judecătoresc întocmește un proces-verbal în care

prezintă cu exactitate demersurile întreprinse pentru găsirea destinatarului actului. Procesul-verbal indică natura actului și numele solicitantului. În aceeași zi sau cel târziu în prima zi lucrătoare următoare, executorul judecătoresc trimite destinatarului, la ultima adresă cunoscută, prin scrisoare recomandată cu confirmare de primire, copia actului și o copie a procesului-verbal. Aceeași formalitate este îndeplinită prin scrisoare simplă expediată în aceeași zi.”

Dispozițiile noului Cod de procedură civilă luxemburghez nu autorizează comunicarea sau notificarea electronică a actelor.⁶²

În **Estonia**, decizia cu privire la modalitatea de notificare sau comunicare a actului este luată, în general, de către organul care efectuează procedurile. Cu toate acestea, instanțele și autoritățile ar trebui să privilegieze notificarea actelor **pe cale electronică, fie prin intermediul sistemului public de informații “e-toimik”**, în cadrul căruia părțile au acces electronic la toate actele judiciare ale cauzei, fie prin e-mail. Prin utilizarea canalelor electronice, instanțele fac economii în ceea ce privește taxele poștale; utilizarea mijloacelor electronice de notificare este în continuă creștere. După analizarea posibilității notificării sau comunicării pe cale electronică, instanța va lua în considerare alte alternative, cum ar fi notificarea sau comunicarea prin poștă, prin serviciul de mesagerie și diverse alte opțiuni prevăzute prin lege.

În conformitate cu art. 326 alin. (1) din Codul de procedură civilă,⁶³ un act judiciar care nu poate fi notificat sau comunicat deoarece nu poate fi livrat la domiciliul sau la sediul comercial al destinatarului sau al reprezentantului acestuia **poate fi considerat notificat sau comunicat dacă este introdus în cutia poștală care aparține domiciliului sau sediului comercial sau într-un loc similar** pe care destinatarul sau reprezentantul acestuia îl utilizează pentru a primi corespondența și care protejează actul de fenomenele naturii în condiții normale. Un act judiciar poate fi notificat sau comunicat în acest mod asociației de proprietari care gestionează imobilul în care se află locuința sau sediul comercial al destinatarului, administratorului unei proprietăți deținute în comun sau locatorului destinatarului, precum și angajatorului destinatarului sau unei alte persoane pentru care destinatarul prestează servicii în temeiul unui contract numai în cazul în care este imposibilă notificarea sau comunicarea actului destinatarului sau reprezentantului acestuia în persoană. **Notificarea sau comunicarea actului în modul descris la alin. (1) este permisă, în conformitate cu alin. (2) de la același articol, numai în cazul în care au fost depuse eforturi pentru a livra personal actul judiciar către destinatar, în cel puțin două ocazii, la un interval de cel puțin trei zile și la ore semnificativ diferite.**

Articolul 327 din Codul de procedură civilă permite, de asemenea, **notificarea sau comunicarea** actului judiciar prin depunerea acestuia într-o locație specifică (oficiul poștal, municipalitatea rurală sau primăria orașului responsabilă pentru locul de notificare).

În conformitate cu art. 317 alin. (1) din Codul de procedură civilă, în baza unei hotărâri judecătorești, un act judiciar poate fi notificat sau comunicat unui participant la procedură prin **anunț public** în cazul în care adresa participantului la procedură nu este înscrisă în registru sau **persoana nu locuiește la adresa înscrisă în registru**. Potrivit art. 317 alin. (3) din Codul de procedură civilă, un extras dintr-un act care face obiectul notificării sau comunicării publice este publicat în Monitorul Oficial.⁶⁴

⁶² https://e-justice.europa.eu/content_service_of_documents-371-lu-ro.do?member=1

⁶³ Legea nr. RT I 2005, 26, 197 din 20 aprilie 2005, consolidat și modificat;
<https://www.riigiteataja.ee/en/eli/504072016003/consolide>

⁶⁴ https://e-justice.europa.eu/371/RO/service_of_documents_official_transmission_of_legal_documents?ESTONIA&member=1

Codul de procedură civilă al **Lituaniei**⁶⁵ prevede următoarele metode de **notificare sau comunicare** a actelor de procedură:

- actele sunt notificate sau comunicate destinatarului direct în instanță pe bază de semnătură, confirmând astfel primirea acestora (art. 127);
- actele sunt notificate sau comunicate prin scrisoare recomandată, prin intermediul executorilor judecătorești sau al curierilor și, dacă este cazul, prin utilizarea echipamentelor terminale de telecomunicații (art. 117 alin. (1));
- sub rezerva consimțământului unei părți la procedură, instanța poate emite un act de procedură părții în cauză pentru a fi notificat sau comunicat destinatarului (art. 117 alin. (2));
- în cazul în care o parte sau o terță parte inițiază o cauză prin intermediul unui reprezentant, actele de procedură referitoare la cauză trebuie notificate sau comunicate exclusiv reprezentantului (art. 118);
- în cazul în care ambele părți într-un litigiu sunt reprezentate de avocați, avocatul uneia dintre părți ar trebui să transmită actul referitor la cauză direct avocatului celeilalte părți (art. 119).

Sistemul informatic al executorilor judecătorești (AIS) este **portalul electronic de proceduri de executare**, care permite persoanelor să participe online la procesul de executare. Acest portal poate fi utilizat pentru:

- a verifica dacă persoana este parte a unei proceduri de executare;
- a solicita eliberarea unui titlu executoriu electronic din partea unui executor judecătoresc;
- a prezenta unui executor judecătoresc un document într-un format la alegere;
- a examina informații referitoare la procedurile de executare și acțiunile întreprinse de către executorul judecătoresc în cadrul procesului de executare, **precum și pentru a consulta în timp real documente referitoare la cauză.**⁶⁶

Menționăm că în majoritatea statelor europene (Franța,⁶⁷ Belgia⁶⁸ etc.) comunicarea și notificarea actelor oficiale se face prin executor judecătoresc, ca și serviciu plătit de persoana care este interesată de transmiterea actului și este efectuat personal de executorul judecătoresc sau agentul procedural angajat la biroul său, și confirmat prin proces-verbal de transmitere. Aceasta abordare ar putea fi examinată și pentru Republica Moldova, astfel ca creditorul, până la depunerea cererii de intentare a procedurii de executare să asigure notificarea debitorului pe calea comunicării personale a actului și doar apoi să poate solicita pornirea procedurii de executare silită. Pentru mai multe detalii a se vedea Regulamentul (CE) nr. 1393/2007 al Parlamentului European și al Consiliului din 13 noiembrie 2007 privind notificarea sau

⁶⁵ Legea nr. VIII-1864 din 18 iulie 2000;

<https://www.ilo.org/dyn/natlex/docs/ELECTRONIC/87072/98918/F821662156/LTU87072%20ENG.pdf>

⁶⁶[https://e-](https://e-justice.europa.eu/371/RO/service_of_documents_official_transmission_of_legal_documents?LITHUANIA&member=1)

[justice.europa.eu/371/RO/service_of_documents_official_transmission_of_legal_documents?LITHUANIA&member=1](https://e-justice.europa.eu/371/RO/service_of_documents_official_transmission_of_legal_documents?LITHUANIA&member=1)

⁶⁷ Codul procedurilor civile de executare francez din 01 iunie 2012;

<https://www.legifrance.gouv.fr/codes/id/LEGITEXT000025024948/>

⁶⁸ Codul judiciar belgian din 10 octombrie 1967, consolidat și modificat;

http://www.ejustice.just.fgov.be/cgi_loi/loi_a1.pl?DETAIL=1967101005%2FF&caller=list&row_id=1&numero=7&rech=13&cn=1967101005&table_name=LOI&nm=1967101056&la=F&dt=CODE+JUDICIAIRE&language=fr&fr=f&choix1=ET&choix2=ET&fromtab=loi_all&trier=promulgation&chercher=t&sql=dt+contains+++%27CODE%27%26+%27JUDICIAIRE%27and+actif+%3D+%27Y%27&tri=dd+AS+RANK+&imgcn.x=63&imgcn.y=10

comunicarea în statele membre a actelor judiciare și extrajudiciare în materie civilă sau comercială (notificarea sau comunicarea actelor) și abrogarea Regulamentului (CE) nr. 1348/2000⁶⁹ al Consiliului din 29 mai 2000 privind notificarea și comunicarea în statele membre a actelor judiciare și extrajudiciare în materie civilă și comercială.

---

⁶⁹ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ro/TXT/?uri=CELEX%3A32007R1393>

4. CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI

4.1. CONCLUZII

1. Cercetarea și analiza realizată denotă stringența necesității de a pune în aplicare corect mecanismul de executare, implicit de executare silită, pentru a-l face unul funcțional și echitabil pentru toate părțile în procedura de executare, asigurând un echilibru just între drepturile creditorilor și a debitorilor.

2. Obiectiv, în linii mari, reglementările procedurale naționale sunt conforme standardelor internaționale în materie și, în mare parte, sunt similare bunelor practici din țările europene.

3. Cu toate acestea, există probleme care au la bază fie deficiențe/carențe legislative sau instituționale, fie disfuncționalități în aplicarea corectă a cadrului normativ, care degenerază în încălcări ale drepturilor părților/participanților procedurii de executare.

4. Lipsesc practicile uniforme de lucru, precum și interpretările uniforme ale normelor legale în procedura de executare. În acest sens, este vitală elaborarea unor standarde unice de calitate privind conținutul legal-informativ al documentelor utilizate de executorii judecătorești, orientate spre expunerea clară, fără a lăsa loc de interpretare abuzivă, a drepturilor și libertăților părților procedurii de executare, precum și a consecințelor conduitei adoptate de o parte sau alta.

5. O bună parte din probleme ar fi eliminată dacă ar fi îmbunătățite mecanismele de comunicare ale actelor și de acces la informațiile privind procedura de executare (atât pentru părțile procedurii de executare, cât și dintre executorii judecătorești și agenții constatatori). În context, se impune sporirea transparenței procedurii de executare, precum și simplificarea acesteia în vederea despovăririi executorilor judecătorești de excesul de sarcini. În așa mod s-ar scoate presiunea de pe executorii judecătorești din perspective de informare și consultanță primară, eficientizând timpul utilizat și munca efectiv realizată în procedura de executare.

6. Majoritatea problemelor identificate ar putea fi soluționate prin eforturi conjugate și deschidere de a unifica practicile de lucru, de a organiza instruirii specializate și de a desfășura campanii de informare a publicului. Totuși, pentru ca eforturile depuse să dea rezultatul scontat, este nevoie să fie incluse în legislație mecanisme de descurajare a abuzului de drept - fenomen care afectează calitatea executării silite, or, anume din motivul că părțile procedurii de executare aplică abuziv drepturile lor, deseori există tendința de a le restrânge.

7. Totodată, urmează a se revizui/perfecționa cadrul legal și regulatoriu, astfel încât să se asigure efectiv garanțiile legale inerente unei proceduri de executare echitabile, eficiente și proporționale pe toată durata acesteia. Modificările și completările operate în context ar trebui să excludă sau cel puțin să minimalizeze lacunele identificate la nivel legislativ și practic.

8. Nu în ultimul rând, constatăm ca fiind necesară revizuirea mecanismelor disciplinare, îmbunătățirea procedurilor de funcționare și de lucru a acestora, prin a se exclude situațiile când deciziile motivate greșită sau insuficient ale Colegiului Disciplinar al Executorilor Judecătorești sunt subsecvent anulate. O practică unitară a Colegiului Disciplinar în examinarea și pronunțarea soluțiilor sale este esențială dacă se dorește cu adevărat disciplinarea și responsabilizarea executorilor judecătorești și a creditorilor/debitorilor.

9. Problema executărilor silite vizând minorii (încasarea pensiilor de întreținere, stabilirea domiciliului minorului, respectarea graficului de întrevederi a minorului cu unul dintre părinți etc.) prezintă numeroase viduri de reglementare și nu este suficient de eficientă.

4.2. RECOMANDĂRI

❖ **Recomandări de ordin legislativ:**

➤ *Ministerul Justiției, împreună cu Uniunea Națională a Executorilor Judecătorești, cu concursul altor autorități centrale, va analiza și revizui cadrul legal și regulatoriu în vederea eficientizării informării/notificării părților/participanților procedurii de executare, comunicării actelor executorilor judecătorești. Unele opțiuni a fi luate în calcul:*

- Substituirea comunicării actelor prin Monitorul Oficial/MO cu comunicarea acestora prin intermediul altei surse publice - mai accesibile pentru populație (or, pentru a avea acces la MO, acesta trebuie procurat pe suport de hârtie sau accesat în baza unui abonament pentru ediția on-line). Comunicarea s-ar putea face, de exemplu, prin intermediul paginii web oficiale a UNEJ într-un compartiment special. Opțiunea este agreată de UNEJ, urmând a fi legiferată prin operarea de modificări art. 67 alin. (4) din Codul de executare.

Avantaje:

- costuri mai mici sau zero pentru părțile procedurii de executare (or, în final costurile comunicării actelor sunt puse pe seama debitorului);
  - accesibilitatea informației din orice colț al lumii (lucru actual pentru debitorii/ creditorii în special aflați peste hotare);
  - accesul la aceste informații nu necesită cunoștințe speciale sau cheltuieli suplimentare pentru părți (în contrast cu MO) sau deținerea semnăturii electronice pentru a o accesa;
  - posibilitatea căutării informației utilizând algoritmul cuvintelor-cheie (nume, prenume, eventual IDNP), ceea ce ar permite părților să identifice toate comunicările ce le vizează.
- Comunicarea actelor executorului judecătoresc prin intermediul m-cabinet (<https://mcabinet.gov.md/ro>).

Avantaje:

- securitatea datelor cu caracter personal, actul fiind disponibil și accesibil doar persoanelor vizate în el, iar autentificarea pentru accesare fiind securizată;
- existența dovezii accesării actului.

Aceste 2 modalități ar putea coexista, completându-se reciproc.

Însă atunci când o persoană, în mod deliberat, evită să fie informată despre procedura de executare ce o vizează soluțiile propuse sunt zădărnice. Recomandările în acest sens:

- Executorii judecătorești să fie obligați să expedieze cele mai importante acte din procedura de executare prin mandat poștal sau să le înmâneze cu întocmirea unei dovezi de recepționare - dacă creditorul suportă costurile acestor acțiuni. În așa mod, s-ar evita încălcarea (sau pretinsa încălcare a) dreptului de a contesta actele executorului judecătoresc și a accesului la un proces echitabil. În ipoteza în care înmânarea personală nu poate fi realizată din considerentul că debitorul/creditorul nu este de găsit la adresa indicată în documentul executoriu și locul aflării lui nu este cunoscut, se va aplica - subsidiar - comunicarea publică, prin una dintre modalitățile indicate mai sus.

- Părțile procedurii de executare să fie informate, de o manieră imperativă, despre obligația pe care o au de a comunica schimbarea adresei sau a datelor de contact, de a oferi informații cu privire la locul de trai real, precum și în privința consecințelor neexecutării acestei obligații. În caz contrar, debitorii sunt tentați să adopte o conduită necooperantă, considerând eronat că dacă nu recepționează actele, nu comunică cu executorul judecătoresc, vor putea evita executarea obligațiilor lor.

Prin urmare, pare a fi oportună revizuirea cadrului legal prin dispunerea expresă a obligațiunilor executorilor judecătorești și a părților procedurii de executare, cu identificarea unor proceduri mai clare de convingere, stimulare, constrângere și, după caz, de responsabilizare a acestora.

- *Ministerul Justiției, împreună cu Biroul politici de reintegrare, Serviciul Fiscal de Stat, Uniunea Națională a Executorilor Judecătorești*, cu concursul altor autorități centrale, va examina posibilitatea și/sau oportunitatea reglementării unui mecanism alternativ de facilitare a deplasării, în contextul executării silită. La necesitate, urmează să fie studiată relevanța stabilirii prin lege a criteriilor clare de accept și/sau refuz, privind asigurarea executării silită, reieșind din situația geo-politică.
- *Ministerul Justiției, împreună cu Ministerul Afacerilor Interne, Agenția de Guvernare Electronică, Serviciul Fiscal de Stat, Uniunea Națională a Executorilor Judecătorești*, cu concursul altor autorități centrale, va examina oportunitatea reglementării achitării amenzilor/plăților către bugetul de stat printr-o modalitate unică - de exemplu - mPay. Opțiunea ar avea ca efect cumularea operativă, practic instantanee, a informației privind efectuarea plății într-o singură sursă, ușor verificabilă atât pentru SFS, ca și creditor, cât și pentru executorul judecătoresc. În plus, această modalitate de plată ar intensifica utilizarea platformelor guvernamentale și valorificarea potențialului deplin al acestora. Drept alternativă ar putea servi crearea registrului de evidență cu un funcțional eficient la care se face trimitere în Codul de executare în art. 315.
- *Ministerul Justiției, împreună cu Banca Națională a Moldovei, Serviciul Fiscal de Stat, Asociația Băncilor din Moldova, Uniunea Națională a Executorilor Judecătorești*, va examina subiectul revizuirii Formularului tipizat al Încheierii executorului judecătoresc elaborat și aprobat în anul 2016 sub aspectul specificării exacte asupra căror conturi/carduri bancare nu se aplică sechestrul. Totodată, se va analiza oportunitatea elaborării unui mecanism prin care instituțiile financiare să informeze executorii judecătorești despre proveniența mijloacelor bănești din conturile/cardurile bancare ale debitorilor, ca ulterior executorii judecătorești să nu aplice sechestrul pe veniturile care nu pot fi urmărite, astfel fiind excluse situațiile când persoanele sunt private de surse de existență.
- *Ministerul Justiției, împreună cu Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Uniunea Națională a Executorilor Judecătorești*, cu concursul Camerei Notariale din Moldova, a altor autorități vizate, va analiza și revizui cadrul legal și regulatoriu de referință care vizează drepturile patrimoniale ale copiilor, în special, a celor aflați în situații de risc, intervenind cu modificările de rigoare. Un mecanism de protejare justificată și asumată a categoriilor de debitori vulnerabili (copii, bătrâni, persoane cu necesități speciale) ar fi completarea/modificarea Legii privind locuințele sociale⁷⁰ cu reglementări ce ar permite

⁷⁰ Legea nr. 447 din 19 iunie 2017, cu modificările/completările ulterioare;
https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=110051&lang=ro#

cazarea temporară a acestor categorii de debitori în cazul în care locuința acestora a fost supusă unei vânzări sau când au fost evacuați din locuință în temeiul unei hotărâri judecătorești. Prin acest mecanism s-ar oferi protecția necesară minimă acestor cetățeni, totodată fără a fi afectate drepturile creditorului care așteaptă eliberarea spațiului.

- *Ministerul Justiției, împreună cu Ministerul Finanțelor, Uniunea Națională a Executorilor Judecătorești, cu concursul altor autorități centrale, va examina posibilitatea și/sau oportunitatea instituirii unei executări silite asistate de stat pentru anumite categorii social vulnerabile de creditori, urmând ca, similar cu asistența juridică garantată de stat, cheltuielile de avansare a cheltuielilor de executare să fie avansate din bugetul de stat sau să existe un anumit număr de executori judecătorești, care, în schimbul unei remunerații lunare achitate de stat, să preia în lucru aceste dosare fără a pretinde careva costuri creditorilor, cheltuielile statului ulterior urmând să fie recuperate din contul debitorului.*
- *Ministerul Justiției, împreună cu Ministerul Finanțelor, Uniunea Națională a Executorilor Judecătorești, cu concursul altor autorități vizate, va analiza posibilitatea îmbunătățirii mecanismului de acordare a serviciilor de traducere/interpretare, inclusiv prin sistemul de videoconferințe, în activitatea executorilor judecătorești prin instituirea de birouri regionale de interpreți/traducători și/sau contractarea birourilor existente, asigurând un număr optim disponibil de interpreți/traducători.*
- *Ministerul Justiției, împreună cu Uniunea Națională a Executorilor Judecătorești, va examina problema repartizării neuniforme a dosarelor din perspectiva calității serviciilor prestate și a echității sarcinii per executor judecătoresc, formulând propuneri de modificare a cadrului legal.*
- *Ministerul Justiției, împreună cu Uniunea Națională a Executorilor Judecătorești, Consiliul Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat, va examina problema accesului la serviciile de asistență juridică pentru categoriile de debitori/participanți pentru care procedura de executare este o povară din punct de vedere financiar, formulând propuneri de modificare a cadrului legal.*
- *Ministerul Justiției, împreună cu Uniunea Națională a Executorilor Judecătorești, structurile teritoriale de asistență socială (Direcțiile de asistență socială și protecție a familiei/Direcțiile de asistență socială, protecție a familiei și copilului), Comisiile pentru protecția copilului aflat în dificultate, Consiliile Raionale pentru Protecția Drepturilor Copilului, vor identifica soluții pentru eficientizarea executărilor silite vizând minorii (încasarea pensiilor de întreținere, stabilirea domiciliului minorului, respectarea graficului de întrevederi a minorului cu unul dintre părinți etc.) și descurajarea neexecutării acestor obligații.*

❖ **Recomandări de ordin operațional:**

- *Uniunea Națională a Executorilor Judecătorești va efectua “achiziții controlate/de test” a serviciilor executorilor judecătorești, pentru a stabili calitatea reală a serviciilor prestate de aceștia, maniera/modalitățile de interacțiune/comunicare cu publicul, corectitudinea tarifelor aplicate și a explicațiilor oferite.*
- *Uniunea Națională a Executorilor Judecătorești va dezvolta o rubrică special destinată “Modelelor de acte” pe pagina web UNEJ, care să conțină formulare-tip unificate de documente pentru toți executorii judecătorești obligatorii în procedura de executare potrivit deciziei Consiliului UNEJ. Aceste documente vor fi ușor accesibile atât pentru executorii judecătorești, cât și pentru publicul larg.*

- *Uniunea Națională a Executorilor Judecătorești* va întreprinde măsuri în vederea automatizării activității Colegiului Disciplinar prin dezvoltarea opțiunii online de a depune sesizări⁷¹. Formularul “Sesizării” va putea fi completat online (semnat folosind serviciul MSign) și descărcat în vederea completării pe suport hârtie și comunicării subsecvente a sesizării prin poștă obișnuită, electronică sau depunere în persoană la Secretariatul UNEJ.
- *Uniunea Națională a Executorilor Judecătorești* va elabora o metodologie clară de colectare a probelor pentru procedura disciplinară în derulare.
- *Uniunea Națională a Executorilor Judecătorești* va elabora un Set de Întrebări și Răspunsuri privind Răspunderea Disciplinară a Executorilor Judecătorești, care să fie disponibil online pe pagina web UNEJ și diseminat pe suport hârtie în instanțele judecătorești și birourile executorilor judecătorești.
- *Uniunea Națională a Executorilor Judecătorești/Colegiul Disciplinar* va face publice rapoarte cu date statistice, explicative în special în partea ce ține de numărul de sesizări primite/admise/examinate, soluțiile adoptate, oferind transparența necesară pentru a crește inclusiv încrederea publicului în activitatea executorilor judecătorești.
- *Uniunea Națională a Executorilor Judecătorești* va elabora recomandări/opinii consultative tematice pentru a ajuta executorii judecătorești să adopte o conduită conformă standardelor de etică și deontologie profesională atât pe parcursul exercitării atribuțiilor de serviciu, precum și în relațiile sociale din viața cotidiană a acestora. În Republica Moldova există deja o experiență similară, unică pentru spațiul european, pusă în aplicare de Comisia de etică și conduită profesională a judecătorilor.⁷²
- *Uniunea Națională a Executorilor Judecătorești* fie individual, fie cu suportul donatorilor va institui o linie telefonică de consultanță și asistență pentru părțile procedurii de executare.
- *Uniunea Națională a Executorilor Judecătorești, cu concursul Ministerului Justiției, Institutului Național al Justiției și, eventual, a donatorilor externi* se va concentra pe organizarea de instruire, elaborarea de instrumente metodologice, ghiduri practice pentru executorii judecătorești privind aplicarea uniformă a cadrului legal, etica și deontologia profesională, tehnicile de comunicare eficientă și de gestionare a conflictelor etc.
- *Uniunea Națională a Executorilor Judecătorești, cu concursul Ministerului Justiției, a altor autorități cu atribuții în domeniu, va demara campanii de informare a părților/participanților procedurii de executare cu privire la drepturile și obligațiile ce le revin în contextul procedurii de executare. Sporirea gradului de informare poate avea loc prin intermediul pliantelor, emisiunilor TV (naționale și locale), a spoturilor video/audio diseminate în transport public, prin funcționarea liniei verzi la UNEJ pentru consultanță.*
- *Executorii judecătorești* vor suplini birourile executorilor judecătorești cu personal, ceea ce ar spori considerabil capacitatea de răspuns și de comunicare eficientă raportată prestării serviciilor executorilor judecătorești. Totuși, o astfel de acțiune implică costuri, care nu ar putea fi suportate de fiecare executor judecătorec, motiv pentru care ar trebui ajustate la rata inflației taxele și spezele acestora ca să ofere posibilități de realizare eficientă a acțiunii.

⁷¹ În vederea facilitării completării, semnării și depunerii sesizării se poate înregistra o prezentare video.

⁷² A se consulta la: <https://www.csm.md/ro/organe-subordonate/comisia-de-etica/opinii.html>

BIBLIOGRAFIE

Standarde legale internaționale

1. Convenția ONU cu privire la Drepturile Copilului, adoptată de Adunarea Generală a Națiunilor Unite la 20 noiembrie 1989;
2. Convenția Europeană pentru apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, încheiată la Roma la 04 noiembrie 1950, cu amendamentele ulterioare;
3. Protocolul nr. 1 la Convenție, adoptat la Paris la 20 martie 1952;
4. Principiile de la Bangalore privind Conduita Judiciară, 2002;
5. Recomandarea Rec(2003)17 a Comitetului de Miniștri către statele membre cu privire la executare, Adoptată de Comitetului de Miniștri la 09 septembrie 2003 la cea de-a 851 ședință a miniștrilor adjuncți;
6. Regulamentul (CE) nr. 1393/2007 al Parlamentului European și al Consiliului din 13 noiembrie 2007 privind notificarea sau comunicarea în statele membre a actelor judiciare și extrajudiciare în materie civilă sau comercială (notificarea sau comunicarea actelor) și abrogarea Regulamentului (CE) nr. 1348/2000;
7. Linii directoare pentru o mai bună implementare a recomandărilor existente ale Consiliului Europei privind executarea hotărârilor judecătorești (CEPEJ(2009)11REV2), adoptate de CEPEJ 17 decembrie 2009 la cea de-a 14-a reuniune plenară, la Strasbourg (09 și 10 decembrie 2009);
8. Opinia nr. 13 (2010) privind Rolul Judecătorilor în Executarea Hotărârilor Judecătorești, CCJE(2010)2 Final, Strasbourg, 19 noiembrie 2010;
9. Ghid de bune practici privind executarea hotărârilor judecătorești (CEPEJ(2015)10), adoptat de CEPEJ la 11 decembrie 2015 la cea de-a 14-a reuniune plenară, la Strasbourg (10 și 11 decembrie 2015).

Jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului (CtEDO)

1. Hotărârea *Prodan c. Republicii Moldova* din 18 mai 2004 (cererea nr. 49806/99);
2. Hotărârea *Raylyan c. Rusiei* din 15 februarie 2007 (cererea nr. 22000/03);
3. Hotărârea *Privalikhin c. Rusiei* din 12 mai 2010 (cererea nr. 38029/05);
4. Hotărârea *Tocarenco c. Republicii Moldova* din 04 noiembrie 2014 (cererea nr.769/13);
5. Hotărârea *Pisică c. Republicii Moldova* din 29 octombrie 2019 (cererea nr. 23641/17);
6. Hotărârea *Mihailov c. Republicii Moldova* din 29 iunie 2021 (cererea nr. 53209/12).

Cadrul normativ/regulatoriu național

1. Constituția Republicii Moldova nr. 1 din 29 iulie 1994, republicată, cu modificările/completările ulterioare;
2. Codul nr. 1316 familiei din 26 octombrie 2000, modificat și completat;
3. Codul nr. 1107 civil din 06 iunie 2002, republicat, modificat și completat;
4. Codul nr. 225 de procedură civilă din 30 mai 2003, republicat, modificat și completat;
5. Codul nr. 443 de executare din 24 decembrie 2004, republicat, modificat și completat;
6. Codul administrativ nr. 116 din 19 iulie 2018, modificat și completat;
7. Legea nr. 338 privind drepturile copilului din 15 decembrie 1994, cu modificările/completările ulterioare;
8. Legea nr. 514-XIII privind organizarea judecătorească din 06 iulie 1995, republicată, cu modificările/completările ulterioare;

9. Legea nr. 1260 cu privire la avocatură din 19 iulie 2002, cu modificările/completările ulterioare;
10. Legea nr. 113 privind executorii judecătorești din 17 iunie 2010, republicată, cu modificările/completările ulterioare;
11. Legea nr. 140 privind protecția specială a copiilor aflați în situație de risc și a copiilor separați de părinți din 14 iunie 2013, cu modificările/completările ulterioare;
12. Legea nr. 161 cu privire la administratorii autorizați din 18 iulie 2014, cu modificările/completările ulterioare;
13. Legea nr. 69 cu privire la organizarea activității notariale din 14 aprilie 2016, cu modificările/completările ulterioare;
14. Legea nr. 447 privind locuințele sociale din 19 iunie 2017, cu modificările/completările ulterioare.
15. Codul de etică al executorilor judecătorești din 17 septembrie 2015;
16. Regulamentul de activitate al Colegiului Disciplinar al Executorilor Judecătorești, aprobat prin Ordinul Ministrului Justiției nr. 96 din 20 februarie 2019.

Jurisprudența Curții Constituționale

1. Hotărârea nr. 31 din 17 decembrie 2020.

Legislația altor state

1. Codul judiciar belgian din 10 octombrie 1967.
2. Codul de procedură civilă lituanez din 18 iulie 2000.
3. Codul de procedură civilă luxemburghez din 03 august 1998.
4. Codul de procedură civilă estonian din 20 aprilie 2005.
5. Codul de procedura civilă român din 01 iulie 2010.
6. Codul procedurilor civile de executare francez din 01 iunie 2012.

Rapoarte, studii relevante

1. Raportul Avocatului Poporului privind Respectarea Drepturilor și Libertăților Omului în Republica Moldova în anul 2020, Chișinău, 2021;
2. Raportul Avocatului Poporului privind Respectarea Drepturilor și Libertăților Omului în Republica Moldova în anul 2019, Chișinău, 2020;
3. Raportul Avocatului Poporului privind Respectarea Drepturilor și Libertăților Omului în Republica Moldova în anul 2018, Chișinău, 2019;
4. Ghid de bune practici și standarde profesionale pentru executorii judecătorești, lucrare elaborată grație suportului acordat de Programul de Vecinătate Estică al Uniunii Europene pentru Republica Moldova “Sprijin acordat sistemului de executare, probațiune și reabilitare în Moldova”, 2016, editor coordonator Eugeniu Hurubă;
5. Studiul privind standardele etice prevăzute de codul deontologic al executorului judecătoresc, elaborat în cadrul realizării acțiunii 3.2.6. din Planul de Acțiuni pentru implementarea Strategiei de reformă a sectorului justiției pentru anii 2011-2016, realizat de Svetlana Chesari, Chișinău, 2015;
6. Ghidul privind art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenția Europeană a Drepturilor Omului - Protecția proprietății, Consiliul Europei/Curtea Europeană a Drepturilor Omului, 2020.

Practica Colegiului Disciplinar al Executorilor Judecătorești

1. Decizia Consiliului Disciplinar nr. 1/756Dfa din 14 decembrie 2020;
2. Statistică oferită de secretarul Colegiului Disciplinar al Executorilor Judecătorești (pentru perioada 2018-2021).

Alte surse

1. Răspunsurile la 14 Chestionare, completate online de executori judecătorești, creditor, debitor și avocați.
2. Note informative puse la dispoziție de Oficiului Avocatului Poporului, elaborate în contextul sesizărilor/petițiilor/plângerilor primite de la cetățeni (pentru perioada 2019-2021);
3. Statistică oferită de UNEJ.
4. Statistica Colegiului Disciplinar/Consiliului Superior al Magistraturii (2020);
5. Statistica activității Comisiei pentru Etică și Disciplină a Avocaților (2016-2018);
6. Informația privind Competența teritorială a executorilor judecătorești (2021), pusă la dispoziție de Ministerul Justiției;
7. Articolul “642 de persoane s-au plâns pe avocați în perioada 2020-2021”, Portalul Avocaturii de Afaceri din Moldova-BIZLAW;
8. Articolul “Valorile morale și principiile definiției ale deontologiei profesionale a executorului judecătoresc”, Valeriu Capcelea, Gora Mădălin.